Centre for Science and Security Studies
School of Security Studies

KINGS College LONDON

Криза у південно-східній Європі 2023

Стратегічний ігровий сценарій

Криза у південно-східній Європі 2023

Автор: Ivanka Barzashka

Співавтори: Johan Elg, Marion Messmer and Ivan Oelrich

Редактор: Wyn Bowen

СТРАТЕГІЧНИЙ ІГРОВИЙ СЦЕНАРІЙ

BEREGINI

Опубліковано у травні 2018 року the Centre for Science and Security Studies, School of Security Studies, King's College London, Strand, London WC2R 2LS

Це видання є продуктом проєкту «Розуміння того, як ракетна оборона вплине на ядерне стримування та стабільність» спонсор Carnegie Corporation of New York. Видання містить гіпотетичний сценарій, призначений для освітніх та ігрових цілей.

© by King's College London

Автор: Ivanka Barzashka
Співавтори: Johan Elg, Marion Messmer and Ivan Oelrich
Редактор: Wyn Bowen
Дизайн: Denitsa Spasova
Обкладинка: Dmytro Bidnyak
Переклад українською: Юрій Лобода, Роман Бакуменко (Гуманітарний інститут Національного університету оборони України імені Івана Черняховського)

ISBN 978-1-908951-22-9

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА - Wyn Bowen	5
Подяка	7
ВСТУП: криза в південно-східній Європі	9
СВІТ 2023	12-31
ПОЛІТИЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ: Нова ера стратегічної конкуренції	13
ЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ: Глобальне відтворення посилилося	21
ВІЙСЬКОВИЙ КОНТЕКСТ: Нові можливості	24
НА ШЛЯХУ ДО КРИЗИ (10-15 ЛИПНЯ 2023)	31
РОЗВІДУВАЛЬНІ ЗВІТИ	35-68
Розвідувальні звіти США	36
Розвідувальні звіти НАТО	47
Розвідувальні звіти РФ	57
Фонові звіти з питань військової спроможності та операцій	63
ПРО АВТОРІВ	69

BEREGINI BEREGINI BEREGINI

ПЕРЕДМОВА

Нині у світі з'явилася низка країн, що претендують на звання полюса у багатополярному світі. Крім того, триває погіршення стратегічних відносин між НАТО і Росією. Вивчення гіпотетичних кризових і конфліктних сценаріїв шляхом навчального розв'язання стратегічних конфліктів дає важливу можливість розуміти, як майбутні кризи, пов'язані з НАТО і Росією, можуть потенційно розвиватися та загострюватися.

Центр досліджень науки і безпеки (CSSS), лондонського Королівського коледжу із задоволенням презентує – для політиків, військових аналітиків, студентів, які планують працювати у сфері міжнародної безпеки – сценарій **«Криза у південно-східній Європі 2023»** який можна використовувати у навчаннях, тренуваннях, під час військових ігор та групових вправ. Пропонуємо всім долучитися до розповсюдження, удосконалення та некомерційного використання нашого доробку.

Сценарій був розроблений таким чином, щоб забезпечити можливість прораховувати потенційний вплив сучасних технологій, таких як, скажімо, протиракетна оборона, на будь-який майбутній різномасштабний конфлікт із залученням НАТО і Росії, а також на стратегічну стабільність у Європі та еволюцію середовища безпеки у більш широкому міжнародному масштабі. Важливо, що сценарій також є основою для більш загального розгляду того, як криза та глобальний конфлікт між НАТО і Росією потенційно можуть розвиватися в Південно-Східній Європі.

Південно-східноєвропейський сценарій був другим з двох сценаріїв, розроблених Ivanka Barzachka для проекту, який досліджував, як протиракетна оборона може вплинути на ядерне стримування та стабільність, як ці три фактори розвиваються у стратегічному середовищі взаємного впливу. Радник проекту Ivan Oelrich і докторанти Королівського коледжу Johan Elg і Marion Messmer сприяли розробці сценарію. Проект фінансувався корпорацією Carnegie у Нью-Йорку за її ініціативою для вивчення руйнівних технологій та ядерної стабільності. Коли ми приступили до цього проекту, то зіткнулися з практично повною відсутністю даних на цю тему. Тож, застосовуючи різні методи дослідження стратегічних аспектів війни, розробили сценарій. Наша мета полягала в тому, щоб генерувати нові знання та розуміння розвитку стратегій, з якими НАТО може зіткнутися в перспективі, розуміння змін у глобальній системі безпеки.

Таким чином, завданнями проекту були:

– генерувати нові знання та розуміння того, як протиракетна оборона може вплинути на ядерне стримування та стабільність у новому стратегічному середовищі;
– подальше розуміння взаємозв'язку між протиракетною обороною та

ядерною зброєю в контексті Сполучених Штатів, НАТО та Росії в умовах стратегічного розвитку;

– інформувати експертів зі США та Європи про взаємозв'язок між протиракетною обороною та ядерною зброєю;

– інформувати про рішення США та НАТО щодо майбутньої еволюції американської та європейської стратегії та зони протиракетної оборони таким чином, щоб максимізувати внесок систем у стабільність.

Крім того, сценарій покликаний сформувати необхідність розуміння потенційного впливу протиракетної оборони на майбутнє стабільності в Європі, який ніколи не був таким великим під час кризи, як зараз, коли період «після холодної війни» закінчився анексією Криму Росією у 2014 році і подальшого погіршення стосунків між НАТО і Росією. Факт, але напередодні саміту НАТО в Брюсселі у липні 2018 року Сполучені Штати та їхні європейські союзники обговорювали, як Альянс може продовжувати посилювати стримування і оборону проти Росії.

Wyn Bowen

Голова Школи досліджень науки і безпеки Центру досліджень науки і безпеки Лондонського королівського коледжу

ПОДЯКА

Цей сценарій був розроблений в рамках розробки серії сценаріїв щодо протиракетної оборони, ядерного стримування та стабільності за підтримки гранту корпорації Carnegie у Нью-Йорку. Це була честь і задоволення керувати цим проектом. Незважаючи на те, що я беру на себе основну відповідальність за концепцію, дослідження та написання сценарію, моя робота виграла від цінного внеску багатьох людей, які сприяли розробці та тестуванню сценарію.

Я в неоплатному боргу перед Wyn Bowen за можливість здійснити цей проект у Лондонському королівському коледжі, а також працювати над докторським дослідженням у Центрі досліджень науки і безпеки. Це дослідження не було б можливим без сприяння Wyn Bowen в отриманні гранту та підтримки протягом усієї роботи над проектом.

Я радий, що робота над проектом звела мене з такими людьми, як Jeremy Blackham, Luc Dini, Ivan Oelrich, Brad Roberts та Philip Sabin, які допомагали на всіх етапах: розробка сценарію, інструкцій, правил проведення практичних занять, розроблення стратегій, технологій та операцій. Не можу не згадати Rob Cooper та Andrzej Frank, чудових менеджерів та тестувальників, які допомогли покращити та ввести сценарій в дію.

Особлива подяка Dorian Boyd який надав неоціненну адміністративну та дослідницьку підтримку проекту. Marion Messmer надала дослідницьку підтримку з геополітики Східної Європи та української демографії. Jeffrey Edmunds сприяв дослідженню стану російської армії та готовності її до проведення операцій.

Johan Elg і Philip Sabin проаналізували наявні сценарії військових навчань і командно-штабних тренувань за участі України, і Johan дослідив українську стратегію і тактику військових дій. Freidrich Ploeger надав докладну інформацію про технології протиракетної оборони та її тактику застосування. Alex Velez-Green виступив з доповіддю про варіанти розширення позицій НАТО в Чорному морі. Nina Barzachka провела дослідження взаємозв'язку між націоналізмом і виборчою політикою та румунськими політичними партіями.

Ми перейшли від ідей до конкретних елементів стратегічного сценарію у вересні 2016 року. Тоді ж вперше спробували відпрацювати їх на базі Лондонського королівського коледжу. Саме тоді до нас долучилися раніше не згадувані фахівці з недержавного сектору Dennis Coetsier, Stephen Downes Martin, Perry Jago та Tijmen Muller.

Benjamin Bahney, Kristin Ven Bruusgard, Tom Frear, Frederick Hughes, Rob Johnson, Austin Long, Denitsa Raynova, Paul Schulte and Rod Thornton зробили великий креативний внесок у розробку самого сценарію. Anna Matveeva

розробила кейс щодо зростання напруження в Україні.

Кінцева версія сценарію була апробована у січні 2018 за участі Ruth Deyermond, Graham Fairclough, Keiko Iizuka, Lucasz Kulesa, Mark Maddick and Adil Sultan, Heather Williams, та інших, згаданих вище фахівців.

Bob Bell, Vince Manzo, Walter Slocombe, Celeste Wallander and Gregory Weaver «грали» за ворожу сторону і внесли значні зміни у перший робочий варіант сценарію.

Крім того, сценарій пройшов обговорення у зовнішньополітичному відомстві Великобританії, штаб-квартирі НАТО, Міністерстві оборони США, Національній лабораторії Лівермора та Російській місії при НАТО, від чого він лише виграв.

BEREGINI

ВСТУП: КРИЗА В ПІВДЕННО-СХІДНІЙ ЄВРОПІ

Спровокована Російською Федерацією внутрішньополітична криза в Україні та анексія нею ж українського Криму у 2014 році стали поворотною точкою у всій системі міжнародних відносин. Ці події продемонстрували Заходу нові московські геополітичні амбіції і викликали занепокоєння щодо змін російської військової стратегії і міжнародної позиції.

З того часу аналітичні та політичні зусилля НАТО були зосереджені на стримуванні подібної російської діяльності у Балтійському регіоні. Російська агресивна поведінка стосовно країни-члена НАТО могло б призвести до ситуації із застосування Статті 5 угоди Альянсу. А отже - ризикувала перерости в більш широкий конфлікт із використання ядерної зброї. Таким чином, Балтійський регіон був у центрі уваги більшості західних навчань і командно-штабних тренувань.

Росіяни, однак, готуються до більш імовірної ситуації: ескалації в Україні[1]. Для Москви інтенсифікація поточних (станом на травень 2018 р.) військових дій в Україні може порушувати основні російські національні інтереси і піднімати питання стратегічного стримування з ядерними і неядерними засобами.

Закономірно, що американська дослідницька спільнота «Всесвітня оцінка небезпек» ще 6 березня 2018 застерегла:

♦“Україна залишається під загрозою внутрішніх потрясінь, які Росія може використати для підриву прозахідної орієнтації Києва.”

♦“Конфлікт на сході України, ймовірно, на довгий час залишиться без розв’язання і ще довго згадуватиметься в контексті високого рівня насильства. Великого наступу з обох сторін у 2018 році очікувати не варто, хоча кількість військ кожної сторони може змінитися, якщо вона виявить підготовку до серйозного заперечення статус-кво. Росія буде продовжувати свою військову, політичну та економічну дестабілізаційну кампанію проти України, щоб заважати і, по можливості, скасувати зусилля Києва щодо інтеграції з ЄС та зміцнення зв'язків з НАТО.

♦«Київ буде рішуче протистояти поступкам Москві, але майже напевно не зможе відновити контроль над територіями, що перебувають під контролем Росії, у 2018 році.

♦“Ці фактори загрожуватимуть відродженню економіки України і потенційно можуть призвести до змін у її зовнішній політиці, що значно

---

[1] Barzashka провела серію інтерв’ю між 2015 та 2017 роками з російськими експертами та російськими офіційними особами у російському посольстві в Лондоні та російською місією НАТО в Брюсселі.

збільшить напругу між Росією і Заходом."[2]

Внутрішні потрясіння в Україні можуть привести окремих членів НАТО або альянс в цілому до прямого конфлікту з Росією. Цей ризик недооцінений західними аналітичними спільнотами і є предметом цього сценарію.

Хоча сценарій є гіпотетичним, він розроблений таким чином, щоб бути реалістичним, правдоподібним і збалансованим. З цією метою багато фактів «сценарію» посилаються на реальні події або поточні прогнози. Сценарій цілеспрямовано не зображує жодної нації явним агресором. Навпаки, він покликаний створити дилеми безпеки для всіх сторін, що підтверджують заявлену політику та попередні дії США, її союзників з НАТО, України та Росії.

Цей сценарій передбачає широкий політичний, економічний та військовий контекст, який відповідає стандартним стратегічним рішенням держав в умовах кризи та війни. Основний сценарій доповнюють короткі розвідувальні доповіді, характерні для Сполучених Штатів, НАТО та Росії.

Цей сценарій передбачає, що інтегрована протиповітряна та протиракетна оборона НАТО більш надійна ніж та, що існує на сьогоднішній день, і пристосована для забезпечення більш ніж випадкову спроможність протистояти російським крилатим і балістичним ракетам в Європі. Однак це не просто основа для «гри в протиракетну оборону». Основна увага буде приділятися не вивченню оперативного потенціалу та можливостей різних видів захисту. Навпаки, він послужив контекстом у грі в інтегрований стратегічний конфлікт, в якому протиракетна оборона могла відігравати певну роль.

Запропонований для вивчення впливу протиракетної оборони НАТО на ризик використання ядерної зброї (погроза та / або застосування) під час кризи та широкомасштабного конфлікту між НАТО та Росією в усіх областях, цей сценарій міг би допомогти у відпрацюванні широкого кола політичних питань та військових чинників.

---

[2] Daniel R. Coats, Director of National Intelligence, Worldwide Threat Assessment of the US Intelligence Community, 13 February 2018, https://www.dni.gov/files/documents/Newsroom/Testimonies/2018-ATA---Unclassified-SSCI.pdf

КЛЮЧОВІ МОМЕНТИ СЦЕНАРІЮ

1. До 2023 року Сполучені Штати, Росія та НАТО де-факто визнали факт нової ери стратегічної конкуренції між великими державами.
2. Зростання світової економіки дозволило збільшити витрати на оборону та військову модернізацію.
3. Шість років реалізації програми "Америка перш за все" дали намічені результати у формі поліпшення боєготовності та морального духу, а також нових військових можливостей як для США та їхніх союзників.
4. Росія провадила курс, що відповідає її поточній стратегії безпеки і військовій доктрині, і досягла поставлених військових цілей.
5. НАТО продовжує посилювати стримування та адаптувати оборону проти Росії після рішень Варшавського саміту 2016 року.
6. Україна продовжує прозахідний шлях, модернізувала свої збройні сили, що призвело до відновлення амбіцій щодо відновлення контролю над окупованими Росією територіями.
7. Туреччина мала амбівалентні відносини із Заходом: загальна підтримка НАТО, але опозиція щодо окремих членів НАТО, а також співробітництво з Росією.
8. Всі сторони конфлікту опанували і готові застосовувати новітню зброю: кібернетичну, ракетну і протиракетну.
9. США, НАТО і Росія не внесли жодних суттєвих змін до ядерного потенціалу поза існуючими планами, але Договір про обмеження ракет середньої і малої дальності та Нова стратегія скорочення звичайних озброєнь практично втратили силу.
10. США і НАТО прагнуть захистити Європу від загроз російських крилатих і балістичних ракет і домоглися певного прогресу в розгортанні відповідних засобів.

Світ 2023

BEREGINI

ПОЛІТИЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ
Нова ера стратегічної конкуренції

BEREGINI

Сполучені Штати - "Америка перш за все"

Дональд Трамп був знову обраний президентом у листопаді 2020 року.

Його адміністрація продовжувала наголошувати на стратегії «Америка перш за все» і зовнішньої політики «мир через силу»[3] в новій ері «стратегічної конкуренції між великими державами»[4]. Пан Трамп перейшов до жорсткішої позиції щодо Росії, назвавши її суперницею. Він визнав відносини з паном Путіним малоконструктивними: «Я багато разів переконувався, що не волію взагалі мати справу з подібними людьми»[5].

Росія у пошуках «пост-західного» світу

Володимир Путін був переобраний на посаду президента Російської федерації у березні 2018 року. Росія засудила американську стратегію як "імперіалістичну", "відверто наступальну" і "агресивну"[6]. За словами пана Путіна, Сполучені Штати відмовляються визнати, що «однополярний світ, із гегемонією США, перестав існувати»[7]. Росія продовжує претендувати на провідну роль у просуванні свого «багатополярного» світу. Путін назвав Сполучені Штати та їх союзників головними загрозами і назвав ворожою їхню політику утримання Росії через «економічний, військовий та інформаційний тиск»[8].

Російські електоральні клопоти

«Єдина Росія» виграла парламентські вибори в грудні 2021 р. з великим відривом. Але Путін оголосив, що він не буде балотуватися на посаду президента у 2024 році. Тож існує невизначеність, хто стане його наступником у 2023 р., - наступником «найбільш довготермінового» лідера Росії. Західні ЗМІ повідомляють про сутички у кремлівському істеблішменті[9].

---

[3] "National Security Strategy of the United States of America." The White House, December 2017. https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf.

[4] "Summary of the 2018 National Defense Strategy of the United States of America: Sharpening the American Military's Competitive Edge." Department of Defense, January 2018. https://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf.

[5] Merica, Dan. "Trump Says He Might Not Like Putin Once He Gets to Know Him." CNN, January 28, 2017. Accessed April 20, 2017. http://edition.cnn.com/2017/01/27/politics/trump-putin-call-russia-sanctions/index.html.

[6] "Expanded Meeting of the Defence Ministry Board." President of Russia, December 22, 2017. http://en.kremlin.ru/events/president/news/56472.

[7] "Lavrov Calls for 'post-West' World Order; Dismisses NATO as Cold War Relic." DW.COM, February 18, 2017. http://www.dw.com/en/lavrov-calls-for-post-west-world-order-dismisses-nato-as-cold-war-relic/a-37614099.

[8] On the Russian Federation's National Security Strategy, Presidential Edict No. 683 (2015). http://www.ieee.es/Galerias/fichero/OtrasPublicaciones/Internacional/2016/Russian-National-Security-Strategy-31Dec2015.pdf.

[9] MacFarquhar, Neil. "Putin's Re-Election Is Assured. Let the Succession Fight Begin." The

Невдала спроба побудувати «велике партнерство»

Американські та російські спроби побудувати «велике партнерство»[10] на основі «прагматичної співпраці, спрямованої на довгострокову перспективу»[11], не дали бажаних результатів через фундаментальні ідеологічні розбіжності та внутрішні фактори. У США розслідування Конгресу підтвердило, що Москва втрутилася у вибори в США 2016 року, але радники Трампа не розкрили зв'язків з Москвою[12].

Крах договору про ракети середньої і малої дальності (РСМД)

Сполучені Штати вдалися до «сильної», але «пропорційної» відповіді, щоб повернути Росію до виконання Договору РСМД (див. Військовий контекст)[13]. Росія вийшла з договору в грудні 2018 року, після того, як Сполучені Штати оголосили, що система протиракетної оборони «Іджис» (Aegis Ashore) в Польщі працює. Путін заявив, що система протиракетної оборони «Іджис» і система попередження про ракетний напад порушують дух і наміри угоди РСМД[14]. У відповідь Україна заявила, що не збирається дотримуватися РСМД в односторонньому порядку.

Закінчення нової стратегії скорочення звичайних озброєнь

Нова стратегія скорочення звичайних озброєнь закінчується у 2021 р. Сполучені Штати відкинули російську пропозицію про продовження цієї угоди, на підставі оцінки того, що договір сприяє Росії і є однією з

New York Times, December 11, 2017. Accessed February 19, 2018. https://www.nytimes.com/2017/12/11/world/europe/russia-vladimir-putin-election.html.

[10] Trump, Donald. "Remarks by President Trump on the Administration's National Security Strategy." Whitehouse.gov, December 18, 2017. Accessed February 19, 2018. https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-administrations-national-security-strategy/.

[11] "Vladimir Putin's New Year Message to Donald Trump Calls for 'pragmatic Cooperation'." The Independent, December 30, 2017. Accessed February 19, 2018. http://www.independent.co.uk/news/world/europe/vladimir-putin-donald-trump-new-years-message-cooperation-assad-syria-a8134381.html.

[12] Apuzzo, Matt, and Sharon LaFraniere. "13 Russians Indicted as Mueller Reveals Effort to Aid Trump Campaign." The New York Times, February 16, 2018, sec. Politics. https://www.nytimes.com/2018/02/16/us/politics/russians-indicted-mueller-election-interference.html.

[13] Vershbow, Alexander, and Frank Rose. "Russia Violated Our Nuclear Arms Treaty. Here's How We Respond." The Hill, April 21, 2017. Accessed February 19, 2018. http://thehill.com/blogs/pundits-blog/foreign-policy/329943-russia-violated-our-nuclear-arms-treaty-heres-how-we.

[14] "Expanded Meeting of the Defence Ministry Board." President of Russia, December 22, 2017. Op. Cit.

декількох «поганих угод» адміністрації Обами[15]. Переговори щодо нового двостороннього договору про стратегічні озброєння затягнулися з середини 2020 року через розбіжності вимог до інтегрованої стратегічної стабільності. У лютому 2021 р. Пан Трамп заявив журналістам: "Нехай це буде гонка озброєнь. Ми випереджатимемо на кожному колі і зрештою переможемо"[16].

Балканізація Сирії

Військові операції в Сирії тривають, але конфлікт, схоже, зайшов у глухий кут. Зовнішні посередники - зокрема, США, Росія, Туреччина і Іран - продовжують підтримувати різні сторони в сирійському конфлікті, роблячи переговорну мирну резолюцію примарною перспективою. Режим Асада контролює великі частини країни, включаючи основні міста. Росія запровадила свою широку і постійну військову присутність у Сирії, нібито для забезпечення безпеки Ассада. Підтримувані США сирійські демократичні сили, які включають курдських бійців, закріпили свою присутність на півночі Сирії. Хоча сирійські мігранти продовжують шукати притулку в Європі, їх кількість менша, ніж у 2018 році.

Аль-Каїда та ІДІЛ втратили територію в Сирії завдяки стратегії США "спочатку ІДІЛ" та посиленню американського співробітництва з Росією та Туреччиною[17]. ІДІЛ діє в Сирії, але перетворилася з повстанської організації з концентрованими операціями на більш розгалужену терористичну мережу з опорними пунктами у Афганістані, Лівії, Ємені і на Єгипетському Синайському півострові[18]. ІДІЛ посилила терористичні напади на континентальну Європу. Адміністрація Трампа вирішила змінити американську стратегію застосування сили в Сирії, але деталі не є публічними.

---

[15] Kheel, Rebecca. “US, Russia Say They Are Meeting Nuclear Arms Treaty Limits.” The Hill, February 5, 2018. http://thehill.com/policy/defense/372316-us-russia-say-limits-of-nuclear-arms-treaty-being-met.

[16] Fares, Melissa. “Trump ‘Arms Race’ Comment Sows More Doubt on Nuclear Policy.” Reuters, December 22, 2016. Accessed February 19, 2018. https://www.reuters.com/article/us-usa-trump-nuclear/trump-calls-for-expanded-u-s-nuclear-capability-until-world-comes-to-its-senses-idUSKBN14B1ZZ.

[17] DeYoung, Karen. “Cooperation with Russia Becomes Central to Trump Strategy in Syria.” Washington Post, July 24, 2017, sec. National Security. https://www.washingtonpost.com/world/national-security/cooperation-with-russia-becomes-central-to-trump-strategy-in-syria/2017/07/24/ba6172be-6e38-11e7-9c15-177740635e83_story.html.

[18] Clarke, Colin P. “How ISIS Is Transforming.” Foreign Affairs, September 25, 2017. https://www.rand.org/blog/2017/09/how-isis-is-transforming.html.

ЄС - «Той, хто хоче більше - робить більше»

Країни ЄС розвиваються з різною швидкістю за принципом "той, хто хоче більше – робить більше"[19]. ЄС продовжує політику, яка базується на тому, що Росія «стала викликом суті європейського порядку і безпеки», а «мир і стабільність у Європі вже не є данністю»[20]. Незважаючи на зацікавленість деяких європейських держав у більшій "стратегічній автономії" ЄС у контексті "еволюційних" трансатлантичних відносин, ЄС не домігся значного прогресу у напрямку спільної безпеки та оборони[21]. Європейці продовжують вбачати гарантії своєї безпеки у НАТО.

У ЄС продовжують підтримувати ідею розширення на Західних Балканах[22]. Переговори з Чорногорією про приєднання досягли завершального етапу, а от переговори з Сербією зайшли в глухий кут через статус Косово. Після запиту парламентів[23] України, Молдови та Грузії у 2017 році, ЄС надав цим трьом країнам дорожню карту для членства. (Також див. Туреччина).

Великобританія - все ще прихильниця європейської безпеки

Британія офіційно вийшла з ЄС у березні 2019 року після гострих переговорів. З кінця перехідного періоду Brexit у 2021 році Великобританія потребувала робочих віз для болгар, поляків і румунів[24]. Мільйони східноєвропейських мігрантів, які проживають у Великобританії, повертаються до своїх країн. Британія підтвердила свою готовність робити значний внесок у безпеку і стабільність Європи через

---

[19] "Scenario 3: Those Who Want More Do More." In White Paper on the Future of Europe: Reflections and Scenarios for the EU27 by 2025. European Commission, 2017, March 1, 2017. Accessed February 19, 2018. https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/whitepaper_en.pdf.

[20] Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe. A Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy, June 2016. https://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/eugs_review_web.pdf.

[21] Reflection Paper on the Future of European Defence. European Commission, 2017, June 7, 2017. Accessed February 19, 2018. https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-defence_en.pdf.

[22] A Credible Enlargement Perspective for an Enhanced EU Engagement with the Western Balkans. European Commission, 2018, February 6, 2018. Accessed February 19, 2018. https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-credible-enlargement-perspective-western-balkans_en.pdf.

[23] Joint Statement of Parliament of Georgia, Parliament of Republic of Moldova, Verkhovna Rada of Ukraine, July 3, 2017. Accessed February 19, 2018. http://www.parliament.ge/uploads/other/70/70746.pdf.

[24] Gotev, Georgi. "UK Free to Introduce Visas on Poland and Other EU Members after Brexit." Euractiv, September 28, 2017. Accessed February 19, 2018. https://www.euractiv.com/section/uk-europe/news/uk-free-to-introduce-visas-on-poland-and-other-eu-members-after-brexit/.

НАТО, у тому числі шляхом обміну розвідданими та надання свого потенціалу ядерного стримування.

Німеччина «тримає слово»

Urusla von der Leyen, член консервативної партії ХДС від Ангели Меркель, є канцлером Німеччини з 2021 року. Німеччина продовжує закликати до посилення глобальної безпеки ЄС після Brexit, але водночас підтримує НАТО у відповідь на явну «демонстрацію деструктивних спроможностей росіян»[25]. Пані Von der Leyen стверджує, що збільшення витрат на оборону є необхідним для безпеки Європи. "Німеччина тримає своє слово", - сказала вона, оголосивши в 2022 році, що Німеччина виконала свою обіцянку витрачати 2% ВВП на оборону[26].

Франція

Emmanuel Macron був переобраний у 2022 році і зайняв жорсткішу позицію щодо Росії через твердження про втручання Росії у вибори у Франції. Політика Макрона була відверто про-Французською, в контексті європейської інтеграції.

ЧОРНОМОРСЬКИЙ РЕГІОН – КОНТУРНІ КАРТИ

Румунія - зростання націоналізму

Повернення емігрантів з Великобританії призвело до загострень в економіці Румунії і в 2021 році призвело до перемоги на виборах націоналістичних партій та включення їх до коаліції[27]. У результаті, молдавсько-румунський націоналістичний рух, що пропагує возз'єднання між Молдовою та Румунією, посилив свій вплив[28]. Водночас уряд Румунії стверджує, що він є «найсильнішим союзником Сполучених Штатів,

---

[25] Wagstyl, Stefan. “German Defence Minister Ursula von Der Leyen Calls for EU Build-Up.” Financial Times, November 10, 2016. Accessed February 19, 2018. https://www.ft.com/content/c4ddcd64-a732-11e6-8b69-02899e8bd9d1.

[26] Murphy, Connor. “German Minister Says Government Not Pandering to Trump.” POLITICO, August 7, 2017. Accessed February 19, 2018. https://www.politico.eu/article/trump-defense-german-minister-says-government-not-pandering/.

[27] Ban, Cornel. “Romania and Right-Wing Populism: An Eastern European Outlier?” EuVisions, December 12, 2016. Accessed February 19, 2018. http://www.euvisions.eu/populism-eastern-european/.

[28] Besliu, Raluca. “100 Years on from Romania’s ‘Great Union’, Moldova Won’t Choose Sides.” Euronews, December 24, 2017. Accessed February 19, 2018. http://www.euronews.com/2017/12/24/100-years-on-from-romania-s-great-union-moldova-won-t-choose-sides.

партнером і другом у регіоні, що сприяє безпеці»[29].

Болгарія – не проросійська, не антиросійська

У 2020 році масові акції протесту в Софії відправили у відставку правоцентристський уряд Болгарії, який підтримав нову «антиросійську» стратегічну концепцію НАТО[30]. Болгарська Соціалістична партія колишнього президента Румена Радева сформувала уряд меншості з Рухом прав і свобод (що представляє турецькі меншини), який, як і в 2013 році, спирається на підтримку уряду крайньої правої партії «Атака»[31]. Пан Радев сказав: «Болгарія повинна мати незалежну зовнішню політику. [...] Ми багато втратили, оголошуючи Росію у тій чи іншій мірі нашим ворогом."[32]

Туреччина - ствердження національних цінностей

Туреччина має амбівалентні відносини із Заходом. Президент Recep Tayyip Erdogan консолідував владу і дотримувався національної стратегії для "благочестивого покоління [...], яке працюватиме на будівництво нової цивілізації", підкреслюючи важливість турецької османської історії над західними ідеями і впливами[33]. ЄС і Туреччина офіційно припинили переговори про вступ, але погодилися продовжувати співпрацю у боротьбі з тероризмом[34]. Незважаючи на те, що Туреччина зберігає підтримку НАТО,

---

[29] Marica, Irina. "Ambassador: Romania Is the US' Strongest Ally and Partner in the Region." Romania-Insider, October 19, 2017. Accessed February 19, 2018. https://www.romania-insider.com/romania-us-strongest-ally-partner-region/.

[30] Williams, Matthias, and Tsvetelia Tsolova. "Exclusive: Bulgarian nationalists may topple government over Russia sanctions." Reuters, April 1, 2014. Accessed February 19, 2018. https://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-bulgaria/exclusive-bulgarian-nationalists-may-topple-government-over-russia-sanctions-idUSBREA301B020140401; "Bulgaria Grapples with Rewrite of Controversial Paper after Row over 'Russia Threat'." The Sofia Globe, September 1, 2014. Accessed February 19, 2018. https://sofiaglobe.com/2014/09/01/bulgaria-grapples-with-rewrite-of-controversial-paper-after-row-over-russia-threat/.

[31] Brown, Stuart. "Bulgarian parliamentary elections: a final look at the parties and the polls." LSE, Public Policy Group, October 3, 2014. Accessed February 19, 2018. http://eprints.lse.ac.uk/71742/1/blogs.lse.ac.uk-Bulgarian%20parliamentary%20elections%20a%20final%20look%20at%20the%20parties%20and%20the%20polls.pdf.

[32] Cooper, Harry, and Christian Oliver. "Bulgaria Caught between NATO and the Kremlin." POLITICO, September 12, 2016 (updated February 17, 2017). Accessed February 19, 2018. https://www.politico.eu/article/russia-bulgaria-presidential-election-rumen-radev-socialists-caught-between-nato-and-the-kremlin/.

[33] Butler, Daren. "With More Islamic Schooling, Erdogan Aims to Reshape Turkey." Reuters, January 25, 2018. Accessed February 19, 2018. http://www.reuters.com/investigates/special-report/turkey-erdogan-education/.

[34] "Germany Rejects Calls for EU to End Turkey Accession Talks." Deutsche Welle, April 28, 2017. Accessed February 19, 2018. http://www.dw.com/en/germany-rejects-calls-for-eu-to-end-turkey-accession-talks/a-38629155.

відносини зі Сполученими Штатами та Німеччиною залишаються напруженими через нерозв'язаність питань порушення прав людини та статусу курдських сил у Сирії. Mr Erdogan використовує військово-економічне співробітництво з Росією для зміцнення регіонального впливу Туреччини, але залишається обережним щодо амбіцій Москви.

Українське майбутнє з ЄС: прагнення та сумніви

Політичний глухий кут на сході України перетворився на заморожений конфлікт[35]. Український парламент у січні 2018 року прийняв закон, який називав Росію агресором, а Донецькі та Луганські області – «тимчасово окупованими територіями»[36].

Хоча Київ продовжував виконувати положення Угоди про асоціацію з ЄС, Україна ще не є офіційним кандидатом на вступ через напруженість з деякими членами ЄС. Водночас ЄС продовжує надавати "великий пакет підтримки" для підвищення економічної та фінансової стабільності України[37] і заявив про свою "непохитну підтримку територіальної цілісності та суверенітету України" та "європейський вибір України"[38].

Молдова - між Європою та Росією

Молдова залишається на політичному роздоріжжі між Європою та Росією. Після підписання Угоди про асоціацію 2014 року уряд Молдови підтримав членство в ЄС. Молдовський проросійський президент Ігор Додон наполягає, щоб Молдова скасувала цю угоду і натомість вступила до Євразійського економічного союзу. Пан Додон ініціював кримінальні справи проти молдовських чиновників, які закликали до об'єднання з Румунією[39]. Придністров'я залишається самопроголошеною державою завдяки потужній російській військовій присутності.

---

[35] Dorschner, Jim. "Running hot and cold: The potential for a frozen conflict in eastern Ukraine." Jane's by IHS Markit, 2017. Accessed February 19, 2018. http://www.janes.com/images/assets/966/75966/Running_hot_and_cold_The_potential_for_a_frozen_conflict_in_eastern_Ukraine.pdf.

[36] "Ukraine Crisis: Kiev Defines Russia as 'aggressor' State." BBC, January 19, 2018. Accessed February 19, 2018. http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-42741778.

[37] "Ukraine - European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations." European Commission, December 6, 2016 (last updated). Accessed February 19, 2018. https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/countries/ukraine_en.

[38] "Ukraine and the EU." European Commission - European External Action Service, May 16, 2016. Accessed February 19, 2018. https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_en/1937/Ukraine and the EU.

[39] Tomiuc, Eugen. "Moldovan President Warns Mayors Who Signed Reunification Statement." RadioFreeEurope/RadioLiberty. February 7, 2018. Accessed February 19, 2018. https://www.rferl.org/a/moldova-president-warns-mayors-reunification-statement/29025617.html.

ЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Глобальне відтворення посилилося

BEREGINI

Сполучені Штати - бізнес процвітає

Американська економіка вже шостий рік прискорено росте, і витрати на оборону, за прогнозами, протягом наступних 2 років зростуть ще на 25 відсотків. Ринки відреагували збільшенням прибутків у відповідь на переобрання Трампа в 2020 році.

Росія - стабільний ріст, але неоднозначні довгострокові перспективи

Російська економіка завдяки ефективній національній фіскальній та монетарній політиці поступово відновлюється після спаду. З 2017 року ВВП Росії зростає щорічно на 1-2%, але це - значно нижчий за середній показник у 1999-2008 роках - 6,9%[40]. Санкції ЄС та США досі існують. Світовий банк залишив оцінку середньострокових перспектив Росії низькою через «давні структурні перешкоди», ціни на нафту та санкції[41]. Оборонний бюджет Росії залишається таким, як і прогнозувався. Очікування, що адміністрація Трампа скасує санкції та створить можливості для економічного та ділового співробітництва, у тому числі в розвідці нафти і газу в Арктиці та Чорному морі[42], не здійснилися. Домінуюче положення Росії на європейському газовому ринку підривається надходженнями скрапленого природного газу зі США. "Ми бачимо, що наш головний суперник - США, це очевидно", - сказав у 2023 році виконавчий директор "Газпрому"[43].

Росія збільшила інтенсивність просування своїх енергетичних проектів у південній Європі і об'єднала зусилля з Китаєм для їх фінансування.

Країни, що не входять до ЄС, посилили співпрацю з Росією. Проект газопроводу Turkstream був завершений у 2019 році. Він включає два трубопроводи від Росії до Туреччини через Чорне море. Проте трубопроводи Eastring і Tesla через Південно-Східну Європу, а також великі російські проекти з ядерної енергетики в Болгарії та Угорщині зупинилися через протидію ЄС. Польща та Україна виграли судовий процес, що впливає на Європейську Комісію, щоб заблокувати проект Північного потоку-2, який мав бути запущений на початку 2020 року.

---

[40] International Monetary Fund, World Economic Outlook, January 2018.

[41] “The Russian Delegation at Davos Is Wildly Optimistic.” Reuters, January 19, 2017. Accessed February 19, 2018. http://fortune.com/2017/01/19/russia-davos-world-economic-forum/.

[42] Rosen, Mark E. “The Arctic Is the First Stop in the United States Reset with Russia.” The National Interest, November 15, 2016. Accessed February 19, 2018. http://nationalinterest.org/blog/the-buzz/the-arctic-the-first-stop-the-united-states-reset-russia-18409; “Russia ‘Open’ to Investment, Cooperation in Oil and Gas with U.S. Firms.” RadioFreeEurope/RadioLiberty, March 7, 2017. Accessed February 19, 2018. https://www.rferl.org/a/russia-boasts-its-energy-sector-growing-despite-us-eu-sanctions/28354853.html.

[43] Kobzeva, Oksana. “Russia Acknowledges Threat from Trump’s Energy Policy on EU Gas Market.” Reuters, January 13, 2017. Accessed February 19, 2018. https://www.reuters.com/article/us-russia-usa-lng/russia-acknowledges-threat-from-trumps-energy-policy-on-eu-gas-market-idUSKBN14X1SU.

ЄС - краще, ніж очікувалося

ЄС має «швидше, ніж очікувалося, зростання» за річним показником понад 2%[44]. Однак країни Південно-Східної Європи все ще відстають від своїх північно-східноєвропейських колег. Продовжується приплив мігрантів з Близького Сходу та Північної Африки. Повернення емігрантів з Великобританії збільшило напругу у стосунках з країнами Південно-Східної Європи.

Великобританія - залишається непохитною.

Економіка Великобританії, після рішення про вихід з ЄС у червні 2016 року, почувається краще, ніж очікувалося. Ріст економіки держави за оцінкою Міжнародного валютного фонду «залишився твердим» на рівні 2%[45], що зробило її найшвидшою у розвитку економікою, після США.

Україна - енергетична незалежність

Економіка України зміцнилася завдяки підтримці ЄС та США, оскільки геополітична напруженість послабилася[46]. У 2022 році український парламент оголосив про енергетичну незалежність країни завдяки успішному здійсненню законодавчих реформ, які зумовили зростання іноземних інвестицій у видобуток газу та його транспортування[47]. Україна створила можливості для постачання газу з СПГ-терміналів у Польщі та Литві[48].

Туреччина - зростання пригальмовується

"Стрімке зростання" ВВП у Туреччині в 2017 році на рівні 6,7% стабілізувалося до 4% щорічно.

---

[44] "Global Economic Prospects: Broad-Based Upturn, but for How Long?" Worldbank.org, Jan 2018. Accessed February 19, 2018. http://pubdocs.worldbank.org/en/273931512062606500/Global-Economic-Prospects-Jan-2018-Regional-Overview-ECA.pdf.

[45] Elliott, Larry. "IMF Ratchets up UK Economic Growth Forecast to 2%." The Guardian, April 18, 2017. Accessed February 19, 2018. http://www.theguardian.com/business/2017/apr/18/imf-ratchets-up-uk-economic-growth-forecast-to-2.

[46] "Global Economic Prospects: Broad-Based Upturn, but for How Long?" Worldbank.org, Jan 2018. Accessed February 19, 2018. http://pubdocs.worldbank.org/en/273931512062606500/Global-Economic-Prospects-Jan-2018-Regional-Overview-ECA.pdf.

[47] "Ukraine Makes Strides towards Energy Independence." Financial Times, December 20, 2017. https://www.ft.com/content/3f82b6ec-e4ae-11e7-97e2-916d4fbac0da.

[48] Ibid.

ВІЙСЬКОВИЙ КОНТЕКСТ
Нові можливості

BEREGINI

Сполучені Штати - Зростання бюджету і спроможності вивести Америку на перше місце

Адміністрація Трампа прийняла Стратегію національної безпеки в грудні 2017 року і Стратегію національної оборони 24 січня 2018 року, в якій визначено, що «головним викликом для процвітання і безпеки в США є відновлення довгострокової стратегічної конкуренції»[49] і заклик до «термінових змін у значних масштабах»[50], щоб «забезпечити, щоб американська військова перевага збереглася»[51] шляхом відновлення американського стримування для збереення миру через силу[52], визнаючи, що «неперевершена сила є найбільш дієвим засобом захисту»[53]. Ці документи наразі залишаються без змін.

Шість років стратегії «Америка перш за все» дали результати. Збільшений оборонний бюджет «в першу чергу дозволяє мати більш сильну армію» (а не вести до збільшення витрат на триваючі війни). Адміністрація виконує свою обіцянку «перебудувати американські збройні сили» і «для досягнення найвищого рівня військової спроможності», що включає в себе «тактичну готовність повітряного флоту»[54], «збільшення загальної кількості кораблів»[55], а також покращення умов армійської служби[56]. Інвестиції надають пріоритет «наземним, повітряним, морським і космічним силам, які можуть розгортатися в будь-якій точці земної кулі, вести бойові дії і відновлюватися після

---

[49] "Summary of the 2018 National Defense Strategy of the United States of America: Sharpening the American Military's Competitive Edge." Department of Defense, January 2018. https://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf.

[50] Rogan, Tom. "Defense Secretary Jim Mattis and America's New Realist Strategy." Washington Examiner, April 25, 2018. https://www.washingtonexaminer.com/defense-secretary-jim-mattis-and-americas-new-realist-strategy

[51] "National Security Strategy of the United States of America." The White House, December 2017. https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf.

[52] National Security & Defense." Whitehouse.gov. Accessed April 25, 2018. https://www.whitehouse.gov/issues/national-security-defense/.

[53] " Trump, Donald. "Remarks by President Trump on the Administration's National Security Strategy." Whitehouse.gov, December 18, 2017. Accessed February 19, 2018. https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-administrations-national-security-strategy/.

[54] "America First: A Budget Blueprint to Make America Great Again." Executive Office of the President, Office of Management and Budget, March 2017. https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/11/2018_blueprint.pdf.

[55] Ibid.

[56] Munoz, Carlo. "Donald Trump's Hopes to Rebuild Military Threatened by Manpower Shortage." The Washington Times, January 22, 2017. Accessed February 19, 2018. http://www.washingtontimes.com/news/2017/jan/22/trumps-hopes-to-rebuild-military-threatened-by-man/.

застосування»[57].

Розвиток стратегічного військового потенціалу США відбувався відповідно до пріоритетів, встановлених у 2018 році які базувалися на необхідності ядерної та протиракетної оборони. Стратегічний оборонний ядерний огляд засвідчив, що в першу чергу потрібно «модернізувати ядерну тріаду - у тому числі контроль, зв'язок, та інфраструктуру забезпечення»[58]. США розвинули «варіанти для протистояння ворожим стратегіям, заснованих на використанні ядерних і стратегічних неядерних загроз».[59] Вони включають розгортання нових крилатих ракет підводного базування і розробку малопотужної боєголовки для балістичних ракет, що запускаються з підводних човнів. Сполучені Штати почали створювати прототип ракетної системи середньої дальності наземного базування у відповідь на вихід Росії з Договору про РСМД.

Наявні оборонні засоби проти балістичних ракет вимагають «ешелонованої протиракетної оборони з усіх напрямків, у тому числі від північнокорейських балістичних ракет»[60]. Основна увага приділяється розширенню власної оборони (станції попередження про ракетний напад, космічні датчики, третє коло протиракетної оборони на континентальній частині США), а також підвищенню можливостей проти регіональних загроз від крилатих і балістичних ракет з Ірану, Північної Кореї та Росії.

Стратегічні ініціативи Трампа закликали до зосередження на кібервійні і збільшенні космічних можливостей. Сполучені Штати провели успішний анти-супутниковий тест із перехопленням Блоку-II SM-3 у 2019 році і розробили поліпшені можливості для запобігання перехопленню власних апаратів. У 2023 році Сполучені Штати зосередяться на космічних програмах, адже саме вони можуть підтримувати адекватні комунікаційні та розвідувальні можливості.

Моделі застосування американських військ були адаптовані до «міждержавної стратегічної конкуренції», надаючи «переваги активному і масштабованому застосуванню» і здатності «більш ефективно працювати на рівні до збройних конфліктів: примушення противника до зменшення агресивності; навіювання йому думки, що війна йому невигідна чи навіть згубна»[61].

Оперативне планування та координація між відповідними військовими командуваннями США покращилися. STRATCOM та EUCOM тісно координували процес планування НАТО з упором на застосування гнучких варіантів стримування для непередбачених обставин у Європі. Співпраця в царині CYBERCOM відстає, але покращується. Щоб сприяти послідовній позиції альянсу, координація між США, Великобританією та Францією посилилася, у тому числі для операцій у кіберпросторі та космічному просторі.

---

[57] “National Defense Strategy.” January 2018. Op. Cit.
[58] Ibid.
[59] “National Defense Strategy.” January 2018. Op. Cit.
[60] Ibid.
[61] Ibid.

НАТО - нова стратегічна концепція

Саміт НАТО в Бухаресті 2020 року створив нову стратегічну концепцію, яка визнає повернення стратегічної конкуренції з Росією і необхідність посилення стримування і оборони. У документі йдеться: «Альянс буде стримувати російський авантюризм, перемагати терористів, які прагнуть вбити невинних людей, і вирішити проблему нестабільності на периферії НАТО. У той же час, НАТО повинна пристосуватися до того, щоб залишатися актуальною і придатною для нашого часу - у цілях, можливостях і відповідальному прийнятті рішень»[62].

Стратегічна концепція 2020:

♦Визнає значний прогрес, досягнутий європейськими членами НАТО у напрямку виконання директиви про оборонні видатки на рівні 2% від ВВП;

♦Забезпечує більшу узгодженість застосування ядерного та звичайного озброєння, протиракетної оборони, кібернетичного та космічного потенціалу НАТО;

♦Оголошує нову інтегровану стратегію протиповітряної та протиракетної оборони, яка вимагає посилення існуючої системи протиракетної оборони НАТО для протистояння існуючим та прогнозованим загрозам балістичних і крилатих ракет з усіх боків;

♦Підтверджує, що механізми спільного використання ядерної енергії продовжують існувати у своєму нинішньому вигляді, відзначаючи масову появу модернізованих літаків із спроможністю несення звичайної та ядерної зброї;

♦Підтверджує продовження ролі стратегічних сил трьох ядерних членів Альянсу як «остаточної гарантії» суверенітету і безпеки членів Альянсу;

♦Оголошує про прийняття першої космічної стратегії НАТО, яка відкрито визнає контр-космічні можливості інших держав;

♦Забезпечує посилену позицію НАТО на Чорному морі відповідно до Конвенції Монтре;

♦Домагається розробки політико-військової стратегії проти Росії;

♦Заявляє про тверду підтримку "суверенітету та територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаних кордонів та права України самостійно вирішувати власний майбутній і зовнішньополітичний курс, вільний від зовнішнього втручання"[63];

♦Засуджує те, що Росія продовжує незаконну та нелегітимну анексію Криму, «якої ми не визнаємо і не будемо визнавати і яку ми закликаємо Росію припинити»; порушення суверенних кордонів силою; свідому дестабілізацію східної України; [...] і провокаційні військові дії біля кордонів НАТО, у тому числі в Балтійському і Чорноморському регіонах і в Східному

---

[62] Ibid.

[63] "Warsaw Summit Communiqué." North Atlantic Council, July 9, 2016. https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133169.htm.

Середземномор'ї."[64]

Концепція була прийнята після двох особливо гострих дебатів. Перші - про бажання деяких членів НАТО запобігти гонці озброєнь і продемонструвати прогрес у боротьбі з ядерними озброєннями і роззброєнні, відображаючи заклики деяких політичних партій за підтримку Договору про заборону ядерної зброї та виведення ядерної зброї США з Європи. Як наслідок, союзники перейшли на зміцнення неядерної позиції.

Друга дискусія була з Туреччиною щодо заяви про Чорне і Середземне море. Анкара заперечувала проти антиросійського тону в комюніке, стверджуючи, що Москва є важливим партнером в антитерористичних операціях в Сирії. Члени НАТО підтвердили, що посилене положення НАТО на Чорному морі буде в значній мірі залежати від турецької позиції і не порушить Конвенцію Монтре.

Інтегрована протиповітряна та протиракетна система НАТО проти російської загрози

Стратегічна концепція 2020 встановила нову політику «інтегрованої повітряної і протиракетної оборони», спрямовану на захист території НАТО, населення та сил. Вона визнає, що система протиракетної оборони НАТО досягла свого повного потенціалу після завершення будівництва компоненту Aegis Ashore (Іджис) в Польщі на початку 2019 року.

У документі йшлося про те, що протиракетна оборона «не спрямована на стратегічне ядерне стримування Росії» і «не має наміру підривати стратегічну стабільність» стосунків з Росією.

Однак нова політика вимагає посилення "інтегрованих можливостей повітряної і протиракетної оборони для протидії існуючим та прогнозованим загрозам балістичних і крилатих ракет"[65] Альянсу з усіх боків. Це включає можливість протидії російським балістичним ракетам і крилатим ракетам, що «підриває стабільність». Нова стратегія більше не стверджує, що «здатність протиракетної оборони є чисто оборонною»[66].

Генеральний секретар НАТО додатково пояснив, що НАТО здійснює захист від окремих російських ударів по критичних об'єктах, а не повної оборони території. Для оборони територій НАТО від загроз поза межами євроатлантичного середовища безпеки залишається політика НАТО

Російське міністерство закордонних справ опублікувало заяву про те, що Росія може використовувати ядерну зброю проти будь-якої держави, що приймає американські засоби ПРО[67]. Заява нагадує НАТО про розгортання ракет «Іскандер» у Криму та національну аерокосмічну оборону з метою

---

[64] Ibid.

[65] "National Security Strategy." December 2017. Op. Cit.

[66] "Warsaw Summit Communiqué." North Atlantic Council, July 9, 2016. Op. Cit.

[67] "Russia Threatens to Aim Nuclear Missiles at Denmark Ships If It Joins NATO Shield." Reuters, March 22, 2015. https://www.reuters.com/article/us-denmark-russia/russia-to-target-denmarks-warships-if-it-joins-missile-shield-ambassador-idUSKBN0MI0ML20150322.

стратегічного стримування.

Україна - військова модернізація відповідно до стандартів НАТО

Україна успішно здійснила реформи безпеки "відповідно до стандартів НАТО"[68]. Адміністрація Трампа збільшила поставки Україні військової техніки та летальної зброї. Київ модернізував винищувачі і бомбардувальники[69]. Після розпаду Договору РСМД, Україна завершила розробку нових крилатих і балістичних ракет[70]. На думку українських експертів, українські ракети можуть бути націлені на Москву і дозволити українським лідерам протистояти "будь-якій спробі запустити повномасштабну агресію проти України"[71]. Український президент закликав до «трансатлантичної вакцинації проти російського вірусу агресії»[72].

Росія – державна програма розвитку озброєнь на 2023 рік

Російські військові будують свою «практичну діяльність» на припущеннях, що військова стратегія США «наступальна» і «агресивна»[73]. Путін оголосив у грудні 2022 року, що Росії вдалося «самостійно» і «надійно і безумовно» забезпечити збереження її оборонної спроможності[74]. "Ми не будемо покладатися на військові м'язи, і ми не будемо кидатися в безглузду гонку озброєнь, що загрожує нашій економіці", - сказав він. Натомість Росія спирається на «мізки, інтелект, дисципліну і організацію» і «сучасне обладнання»[75].

Він наголосив на ключових досягненнях у виконанні державної програми розвитку озброєння на 2018-2025 роки:

---

[68] Ponomarenko, Illia. "With New National Security Bill, Ukraine Aims for NATO-Style Civilian Control over Military." KyivPost, January 22, 2018. https://www.kyivpost.com/ukraine-politics/new-national-security-bill-ukraine-aims-nato-style-civilian-control-military.html.

[69] Johnson, Reuben F. "Ukraine announces plans to develop new fighter." Jane's Defence Weekly, March 17, 2017. Accessed February 19, 2018. http://www.janes.com/article/68801/ukraine-announces-plans-to-develop-new-fighter.

[70] "Ukraine Unveils New Hrim-2 Short-Range Ballistic Missile (Photos, Video)." UNIAN, January 3, 2018. https://economics.unian.info/2329504-ukraine-unveils-new-hrim-2-short-range-ballistic-missile-photos.html; "Ukraine Tests Locally Made Cruise Missile." Reuters, January 30, 2018. https://uk.reuters.com/article/uk-ukraine-missiles-test/ukraine-tests-locally-made-cruise-missile-idUKKBN1FJ2BO.

[71] "Ukrainian Media Claim New Grom-2 Short Range Missile System 'Can Strike Moscow'." Sputnik News, November 16, 2016. Accessed February 19, 2018. https://sputniknews.com/military/201611161047501684-grom-missile-system-threats-analysis/.

[72] "President on Ukraine Receiving American Weapons: It Is a Transatlantic Vaccination against the Russian Virus of Aggression." Official Website of the President of Ukraine, December 23, 2017. http://www.president.gov.ua/en/news/prezident-pro-otrimannya-ukrayinoyu-amerikanskoi-zbroyi-ce-t-45234.

[73] "Expanded Meeting of the Defence Ministry Board." President of Russia, December 22, 2017. Op. Cit.

[74] Ibid.

[75] Ibid.

♦ «Збалансований розвиток всіх гілок збройних сил»[76] і модернізація 80 відсотків озброєнь і військової техніки;

♦ Особливий наголос на досягненні "нового рівні складності" "високоточної повітряної, наземної та морської зброї, безпілотних авіаційних комплексів, індивідуального обладнання для військовослужбовців, а також передових систем розвідки, зв'язку та електронної боротьби"[77];

♦ Посилення боєздатності стратегічних ядерних сил шляхом забезпечення їм можливості подолання існуючих і перспективних систем протиракетної оборони;

♦ Покращення аерокосмічних сил, включаючи «нові літаки і гелікоптери, системи протиповітряної оборони і протиракетної оборони і космічне обладнання військового призначення»[78]; модернізована система раннього попередження і звичайні перехоплювачі для московської стратегічної системи захисту із введенням у стрій систем С-400 і С-500;

♦ Розширення Чорноморського флоту та розгортання великої кількості крилатих ракет останнього покоління.

Російські лідери оцінюють, що бойові дії в Сирії продемонстрували, що російські сили можуть досягати «рішучих» ефектів, діючи «сміливо» і «ефективно» використовуючи «якісно нові сучасні можливості». Ударні та оборонні системи підтвердили «тотальне домінування» в Сирійському небі[79].

Російські лідери оцінюють, що стратегічні військові навчання продемонстрували високу готовність і можливість передачі "великої кількості особового складу з наземним обладнанням і авіацією на кілька тисяч кілометрів"[80].

Путін підкреслив, що успіх оборонної стратегії Росії залежить від «мирної зовнішньої політики»[81]. Росія розробила інструменти стратегічного стримування в інформаційній сфері відповідно до своєї доктрини інформаційної безпеки. Вони включають засоби нейтралізації інформаційних та психологічних операцій, спрямованих на «історичні основи та патріотичні цінності», «екстремістські ідеології, ксенофобію та етнічну винятковість», які можуть підірвати суверенітет і стабільність Росії[82].

---

[76] Putin, Vladimir, and Sergei Shoigu. "Expanded Meeting of the Defence Ministry Board." President of Russia, December 22, 2016. Accessed February 19, 2018. http://en.kremlin.ru/events/president/news/53571.

[77] Ibid.

[78] Ibid.

[79] Ibid.

[80] Ibid.

[81] "Expanded Meeting of the Defence Ministry Board." President of Russia, December 22, 2017. Op. Cit.

[82] Doctrine of Information Security of the Russian Federation, Presidential Decree No. 646, (2016). http://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICkB6BZ29/content/id/2563163.

На шляху до кризи (10-15 липня 2023)

BEREGINI

Навчання в Чорному морі (10-22 липня 2023 р.)

10 липня Сполучені Штати та Україна розпочали «найбільші в світі» щорічні навчання Sea Breeze 2023 у північно-західній частині Чорного моря та в Одеській і Миколаївській областях. У навчаннях беруть участь морські та десантні сили з 20 країн, включаючи союзників НАТО, а також Грузії та Швеції, есмінці американських військово-морських сил. Метою маневрів є перевірка спільних можливостей країн НАТО в сфері повітряної і протиракетної оборони, а також підвищення гнучкості й оперативної сумісності в морських, протичовнових і десантних операціях[83]. Болгарія одночасно приймає навчання "Бриз 2023" у Варні, в яких беруть участь турецькі, румунські, американські та британські військові кораблі[84].

Міністр оборони Норвегії заявляє, що навчання Sea Breeze має на меті протистояти "більш самовпевненій Росії" і "новим стратегічним можливостям Москви". НАТО підкреслює необхідність цих маневрів наступним чином: “введення Росією нових морських потужностей високого класу є безумовно викликом НАТО на стратегічному рівні. Розробка та введення до строю таких засобів у поєднанні з вдосконаленою підготовкою та навчанням роблять Росію все більш здатною здійснювати операції «відмова у доступі/заборонена зона» (A2 / AD) в [Чорному морі]. Подібні події також становлять загрозу для членів НАТО і союзників, що діють в Балтійському морі, [Північній Атлантиці] і Середземномор'ї”[85].

10 липня прес-служба російського Південного військового району оголосила, як і щороку, про те, що Чорноморський флот проводить навчання з боєготовності військово-морських і прибережних підрозділів «в умовах підвищеної бойової готовності»[86]. Окремо в заяві йдеться, що тренування Sea Breeze контролюються Чорноморським флотом і повітряними розвідувальними та наземними станціями. Російські ЗМІ широко цитували главу Комітету оборони Державної Думи РФ: "США чекають на реакцію на свою провокаційну поведінку, яка могла б служити виправданням для більш серйозних дій з боку американців і їх союзників. Кого вони збираються захищати і від кого? [...] Звичайно, такий стан справ нас може тільки засмучувати»[87].

---

[83] “Coming Soon: Exercise Sea Breeze 2017.” U.S. Naval Forces Europe-Africa / U.S. 6th Fleet, July 5, 2017. http://www.c6f.navy.mil/news/coming-soon-exercise-sea-breeze-2017.

[84] “Bulgarian Naval Exercise Breeze 2017 Has Started.” Bosphorus Naval News, July 15, 2017. Accessed February 19, 2018. https://turkishnavy.net/2017/07/15/bulgarian-naval-exercise-breeze-2017-has-started/.

[85] Eriksen Søreide, Ine. “NATO and the North Atlantic: Revitalizing Collective Defense and the Maritime Domain.” Ministry of Defence, Norway, August 12, 2016. Accessed February 19, 2018. https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/prism/id2508886/.

[86] “Russia’s Black Sea Fleet Carries Out Combat Readiness Drills in Crimea.” Sputnik News, July 12, 2017. https://sputniknews.com/military/201707121055474174-russia-crimea-military-drills/.

[87] “US Destroyer in the Black Sea Is a ‘Provocation’ – Russian Official.” RT International, February 18, 2018. https://www.rt.com/newsline/419156-us-ship-black-sea-provocation/.

Посилення напруженості в Україні (11-15 липня 2023 р.)

11 липня український уряд приймає суперечливий закон про мови, що забороняє школам викладати мови меншин. Путін називає український уряд "ідеологічними спадкоємцями Бандери, співучасником Гітлера під час Другої світової війни"[88] і засуджує його за те, що намагався "насильно [встановити] моноетнічний мовний режим у багатонаціональній державі"[89]. У відповідь на це, 12 липня, українські праворадикальні партії пропонують закон, який каратиме "публічне заперечення факту військової агресії РФ проти України" з позбавленням волі на строк до 5 років[90].

12 липня російські меншини починають велику кількість протестів проти нових законів. Великі протести вибухають також серед етнічних болгар, румунів і греків в Одеській області і угорців Закарпатської області, чиї права також порушені новим законом.

13 липня український уряд назвав протести російською спробою дестабілізувати Україну і просить західні держави втрутитися відповідно до Бухарестського меморандуму 1994 року.

14 липня в Києві та Одесі вибухнули українські «націоналістичні» контр-протести. Зіткнення залишають десятки загиблих людей, включаючи багатьох громадян країн НАТО[91]. Болгарія, Греція та Румунія вимагають консультацій з Статтею 4 в НАТО.

Світові ЗМІ розповсюджують звіти про те, що сутички між українськими урядовими силами і сепаратистами в Донецьку та Луганську посилилися. Російські ЗМІ звітують, що Україна накопичує наземні війська у Східній та Південній Україні.

15 липня в ЗМІ повідомляється, що сепаратистські осередки Одеської області закликали до створення незалежної «Республіки Буджак» і створення «Бессарабської народної ради»[92].

---

[88] "Address by President of the Russian Federation." President of Russia, March 18, 2014. Accessed February 19, 2018. http://en.kremlin.ru/events/president/news/20603.

[89] "Hungary Threatens 'Pain' For Ukraine Over Controversial Language Law." RadioFreeEurope/RadioLiberty. September 27, 2017. Accessed February 19, 2018. https://www.rferl.org/a/ukraine-hungary-language-law-eu-pain/28758760.html.

[90] "Draft Law on Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine (regarding criminal liability for denial of the fact of military aggression of the Russian Federation to Ukraine)" [Проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо кримінальної відповідальності за заперечення факту воєнної агресії Російської Федерації до України)]. Ukrainian Rada. December 5, 2017. http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63059

[91] Zinets, Natalia. "More than 40 killed in fire, clashes in Ukraine's Odessa." Reuters, May 2, 2014. Accessed February 19, 2018. https://www.reuters.com/article/us-ukraine-crisis-odessa-fire/more-than-40-killed-in-fire-clashes-in-ukraines-odessa-idUSBREA410RP20140502.

[92] Leonor, Alex. "Russian Propaganda Pushes Fake 'Republik of Budjak'." Euromaidan Press, November 1, 2015. Accessed February 19, 2018.

Одночасно молдавська поліція стверджує, що вони заарештували "членів воєнізованої групи, яка мала намір напасти на кілька міст і створити сепаратистський проросійський анклав"[93].

Протести в Криму (14 липня 2023)

14 липня кримчани виходять на вулиці, щоб продемонструвати солідарність з національними меншинами в Україні. Російські ЗМІ зосереджуються на порушеннях прав етнічних росіян, болгар, румунів, угорців та греків. Міжнародні правозахисні організації повідомляють, що кримський уряд заарештував 50 кримських татар[94].

Російське застереження (15 липня 2023)

15 липня Путін заявляє, що ворожі сили намагаються використати внутрішні заворушення України, щоб підірвати Росію і що НАТО і Україна повинні пам'ятати, що Росія є ядерною державою. Він стверджує, що Крим «завжди був невід'ємною частиною Росії»[95] і що «Росія продемонструвала здатність захищати суверенітет, незалежність і державну і територіальну цілісність, захищати права співвітчизників за кордоном»[96] і продовжуватиме це робити.

Він нагадує, що в 2014 році «націоналісти, неонацисти, русофоби і антисеміти здійснили переворот. Вони вдавалися до терору, вбивств і заворушень. Вони продовжують керувати в Україні і донині». «Нові так звані [українські] органи влади підігрують їм шляхом внесення законопроекту для перегляду мовної політики, що є прямим порушенням прав етнічних меншин. Проте, вони були негайно «втихомирені» іноземними спонсорами цих так званих політиків […] Наставники тієї [української] влади – розумні і добре знають, куди можуть завести такі спроби побудувати суто українську державу"[97].

---

http://euromaidanpress.com/2015/11/01/russian-propaganda-pushes-republic-budjak/; "ОБЪЯВЛЕНО О ВОССОЗДАНИИ БЕССАРАБСКОЙ РЕСПУБЛИКИ БУДЖАК" Accessed February 19, 2018. https://archive.is/w7RPV#selection-77.0-77.55.

[93] Allen, Ian. "Moldova arrests paramilitaries who 'planned pro-Russian uprising'." Intelnews.org, November 30, 2015. Accessed February 19, 2018. https://intelnews.org/tag/budjak-republic/.

[94] "Russian Authorities Detain Crimean Tatar Protesters in Crimea." RadioFreeEurope/RadioLiberty. October 14, 2017. Accessed February 19, 2018. https://www.rferl.org/a/russian-authorities-detain-crimean-tatar-protesters-in-crimea/28794727.html.

[95] "Address by President of the Russian Federation." The Kremlin, Moscow, March 18, 2014. Op. Cit.

[96] On the Russian Federation's National Security Strategy, Presidential Edict No. 683 (2015). Op. Cit.

[97] "Address by President of the Russian Federation." The Kremlin, Moscow, March 18, 2014. Op. Cit.

Розвідувальні звіти

BEREGINI

Розвідувальні звіти США

BEREGINI

Агентство оборонної розвідки[98]

Можливості Росії утримувати американські війська на відстані від власних кордонів зростають.

Росія продовжує якісно та кількісно покращувати власні системи протиповітряної оборони та ракети класу земля-земля, що можуть становити загрозу будь-яким військами (силам) держав-членів НАТО, які діють поблизу від російського кордону.

Росія була глибоко вражена силою ВПС союзників у обох війнах проти Іраку, та визнала неспроможність систем ППО, створених за радянських часів, протидіяти останнім поколінням літальних апаратів Заходу. В якості відповіді, Росія розробила нові ЗРК, по-перше – це SA-21 "Буркотун" (за російською класифікацією: С-300/400 Тріумф), а також нові ракети класу земля-земля, одна з яких створена у порушення Договору про ліквідацію ракет середньої та малої дальності. При поєднанні, ці нові системи озброєння загрожують будь-яким військовим операціям (діям) на відстані сто або навіть більше кілометрів від російського кордону, становлячи серйозний засіб для створення зони забороненого доступу. (Anti-Access/Area Denial (A2/AD).

Конкретні загрози

♦Держави-члени НАТО на кордоні чи поблизу від кордону з Росією не захищені значними силами Альянсу, які розгорнуті в рамках передової присутності. При зіткненні з військами, які розгорнуті у тій чи іншій місцевості на постійній основі, Росія може легко перетнути кордони НАТО, отже успіх у відбитті чи стримуванні такої агресії залежатиме від залучення резервів у місці прориву (наступу).

♦Новий російський ЗРК С-400 – це сімейство ракет класу земля-повітря, що розроблені для ураження цілей на далеких відстанях, а також для власного ешелонованого захисту, починаючи з ракети 40Н6, яка має дальність ураження до 380 км та вважається, що призначена для знищення пріоритетних зразків озброєння НАТО, таких як літаки дальнього радіолокаційного виявлення та управління ("AWACS"), та радіолокаційна система повітряної розвідки наземних цілей та управління нанесенням ударів (JSTARS) і завершуючи ракетою 96М6Е, яка має дальність ураження 40 км, та призначена для самозахисту від ракет, що подолали систему ППО.

♦РЛС системи ППО потужні та мобільні. Вони будуть здатні виявляти навіть літаки-невидимки, які не захищені додатковими засобами електронної протидії чи подавлення систем ППО. Подавлення чи знищення ешелонованих, оснащених новітніми зразками озброєння та військової техніки систем ППО потребуватиме суттєвих витрат та значного часу.

♦Системи ППО дальнього радіусу дії, які знаходяться на озброєнні у

[98] Автор: Ivan Oelrich

Росії, перекриватимуть усю територію Естонії. Так само, ракетні комплекси, розгорнуті у Калінінграді, перекриватимуть коридор між Калінінградом, Білоруссю та Балтійським морем. Обмеженість території у Калінінграді та здатність НАТО наносити удари з усіх сторін ускладнює можливості побудови ешелонованої оборони, таким чином знищення систем оборони все ще вимагатиме значних ресурсів, але буде відносно легшим.

♦Ракетний комплекс «Іскандер» має дальність близько 500 км та був розроблений, щоб відповідати Договору про ліквідацію ракет середньої та малої дальності. Корисне навантаження становить майже одну тонну, включаючи касетну бойову частину; він має точність ураження до декількох метрів, що дозволяє застосовувати його проти дорожніх та залізничних вузлів. Він є повністю мобільним та НАТО буде дуже складно виявити місце знаходження комплексу до здійснення пуску ракети, насправді, навіть, неможливо, якщо повітряний простір над ним буде прикритий.

♦"Ми вважаємо, що росіяни поставили на озброєння крилату ракету наземного базування, яка порушує сутність та призначення Договору про ліквідацію ракет середньої та малої дальності", зазначив заступник Голови Об'єднаного комітету начальників штабів генерал Paul Selva на засіданні комісії Палати представників з питань збройних сил. "Сама система становить ризик для більшості наших об'єктів у Європі", додав він. "І ми вважаємо, що росіяни навмисно розгорнули її, щоб погрожувати НАТО на об'єктам у зоні відповідальності НАТО". (Нью-Йорк Таймс, 8 березня 2017 року).

Висновки

При поєднанні систем ППО наземного базування та ракетних комплексів, призначених для ураження наземних цілей, Росія отримує грізний засіб для створення району забороненого доступу, який ускладнить та уповільнить посилення балтійських держав-членів НАТО та вимагатиме значних ресурсів для його нейтралізації.

ЗВІТ МІНІСТРА ОБОРОНИ США 2023

Щорічна доповідь перед Конгресом щодо стану впровадження Стратегії протиракетної оборони 2018 у Сполучених Штатах Америки.

В результаті реалізації стратегії США, спрямованої на посилення ПРО континентальної частини Сполучених Штатів та співпраці з державами-членами НАТО для забезпечення обороноздатності на регіональному рівні, було розроблено відповідні плани та розгорнуто сили і засоби, за рахунок яких створено стійку, ешелоновану систему протиракетної оборони.

Стратегія (політика) протиракетної оборони США (звіт за результатами Огляду системи протиракетної оборони у 2018 році)

Цілі стратегії, на яких наголошується у Огляді системи протиракетної оборони, що був проведений адміністрацією Трампа у 2018 році:

♦ Посилити спроможності ПРО та змінити розподіл пріоритетів[99] щодо оборони власної території та регіону "для створення передової системи ПРО", призначеної для захисту території США від загрози нападу із застосуванням балістичних та крилатих ракет з боку таких держав, як Іран, Північна Корея, а також і Росія[100];

♦ "Утримувати та покращувати стійку ешелоновану систему ПРО, яка здатна захистити територію США, союзників та війська (сили), що виконують бойові завдання"[101];

♦ Співпрацювати з союзниками (державами-членами НАТО) для забезпечення ПРО на регіональному рівні та заохочувати їх вкладати більше у власну оборону;

♦ "Зберегти стабільність / паритет з Росією у засобах стримування" та "очікувати на умови, які вкотре створять можливості для прозорого та конструктивного діалогу з Росією"[102]

♦Прийняти концепції операцій "недозволеного запуску", які дозволяють інтегрувати наступальні та оборонні спроможності.

Фінансування

♦Збільшене фінансування Агенції з протиракетної оборони до 12 мільярдів доларів США у 2020 році та його щорічне зростання на 5%

---

[99] Trump, Donald. "National Security Presidential Memorandum to the Secretary of Defense and the Director of the Office of Management and Budget: Rebuilding the U.S. Armed Forces." January 27, 2017. https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2017/01/27/presidential-memorandum-rebuilding-us-armed-forces.

[100] "Making Our Military Strong Again." Whitehouse.gov, January 19, 2017. https://www.whitehouse.gov/making-our-military-strong-again.

[101] National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2017, Pub. L. No. 114–328, 2943 S (2016). https://www.congress.gov/bill/114th-congress/senate-bill/2943/text.

[102] "Nuclear Posture Review." Office of the Secretary of Defense, February 2018. https://media.defense.gov/2018/Feb/02/2001872886/-1/-1/1/2018-NUCLEAR-POSTURE-REVIEW-FINAL-REPORT.PDF.

протягом наступних трьох років.

Розвиток проектів оборони континентальної частини США (грудень 2020 року).

Сполучені Штати посилили захист власної території за допомого наступних заходів (дій)[103]:

♦У 2021 році розпочато постачання у війська удосконаленого засобу ураження (Redesigned Kill Vehicle (RKV) та прискорено роботи з розробки засобу ураження декількох цілей (Multi-Object Kill Vehicle (MKV) для оснащення ракет-перехоплювачів наземного базування (GBI) та зенітних керованих ракет "Стандарт" SM-3 Block II;

♦До бази Форт Грілі, штат Аляска додатково здійснено постачання 20 ракет-перехоплювачів наземного базування;

♦Визначення третього об'єкту на базі Форт Драм, штат Нью-Йорк з додатковим розміщення 20 ракет-перехоплювачів наземного базування, що дозволяє застосовувати принцип "спостереження-пуск-спостереження" у протидії загрозам, які походять із Близького Сходу;

♦Постачання удосконалених датчиків (сенсорів): РЛС розпізнавання цілей дальнього радіусу дії на Аляску у 2019 році та визначення другого об'єкту для встановлення РЛС для розпізнавання цілей дальнього радіусу дії на східному узбережжі континентальної частини США;

♦Початковий запуск першого супутника із запланованого угруповання у кількості 12 супутників для супроводження та розпізнавання цілей з космосу (для покращення ефективності розпізнавання більшого за розмірами угруповання засобів повітряного нападу та більш ефективного визначення способу їх знищення);

♦Програма науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт з питань управління енергією на етапі розгону перейшла у площину розробки перспективного проекту.

Розвиток оборонних проектів на регіональному рівні (грудень 2022 року).

Сполучені Штати співпрацюють із союзниками (державами-членами НАТО) для забезпечення захисту від загрози застосування крилатих та балістичних ракет на регіональному рівні.

Разом з союзниками в Європі ми:

♦Завершили виконання програми Європейського адаптивного поетапного підходу розгортанням у Польщі наземного пункту базування багатофункціональної бойової інформаційно-керівної системи (БІКС) "Іджис" у 2018 році;

---

[103] Payne, Keith, Brad Roberts, Henry Obering, and Kenneth Todorov. Missile Defense and Defeat: Considerations for the New Policy Review. Edited by Thomas Karako. Rowman & Littlefield: March 2017.

♦У 2019 році система протиракетної оборони НАТО досягла повної оперативної спроможності;

♦Завершили розгортання нового наземного пункту базування багатофункціональної БІКС "Іджис" у Чеській Республіці у 2022 році;

♦ Збільшили кількість кораблів, оснащених БІКС "Іджис" на європейському театрі воєнних дій;

♦ Збільшено внесок держав-членів НАТО у систему колективної оборони (Польща та Румунія закупили і розгорнули системи "Петріот" для захисту американських елементів системи ПРО);

♦ Покращено обізнаність про обстановку за допомогою отримання інформації з датчиків БПЛА;

♦ Прийнято на озброєння деякі засоби для "ураження різноманітних цілей, що знаходяться у повітряному просторі супротивника, а також мереж протиповітряної оборони з метою знищення мобільних платформ, які дозволяють здійснювати демонстрацію сили", включаючи покращені засоби здійснення кібератак та неядерні ударні системи сильної дії нового покоління.

Із союзниками у північно-східній Азії:

♦ Розпочато розгортання передових зенітних керованих ракет SM-3 IIA класу "Стандарт";

♦ Удосконалено тристоронню координацію з оперативних питань;

♦ Покращено захист повітряних (APOD) та морських (SPOD) пунктів розвантаження.

Із союзниками на Близькому Сході:

♦ Покращено координацію з питань застосування мереж датчиків;

♦ Посилено інтеграцію Ради співробітництва арабських держав Перської затоки у питання ПРО.

Єдина система НАТО з ППО та ПРО

У звіті США з питань ПРО за 2018 рік містилась інформація про розробку нової єдиної стратегії (політики) НАТО з питань ППО та ПРО, яка була погоджена під час саміту НАТО 2020 року та оприлюднена як частина нової Стратегічної концепції НАТО.

Оцінка НАТО щодо загроз

Загрози, які походять з-за меж євроатлантичного регіону залишаються приводом для занепокоєння та продовжують видозмінюватись.

Росія створює нові безпекові виклики для НАТО. "У російській стратегії та доктрині наголошується на можливості застосування ядерної зброї з метою примусу та у військових цілях. Вона помилково вважає, що це слугуватиме "врегулюванню" конфлікту на вигідних для Росії умовах[104].

[104] "Nuclear Posture Review." Office of the Secretary of Defense, February 2018. Op. Cit.

Росія розробила та продовжує розробку:

♦"Асиметричних шляхів та способів протидії звичайним (конвенційним) силам та засобам США";

♦"Засобів для створення зони забороненого доступу та підземних об'єктів з метою протидії звичайним високоточним засобам ураження США та підвищення вартості для США посилення їх європейських та азійських союзників і партнерів ";

♦"військових засобів протидії засобам космічного базування";

Російська доктрина та засоби, що удосконалюються, створюють:

♦"посилені спроможності власних неядерних військ (сил) для проеціювання сили на суміжні з Росією регіони";

♦"акцент на загрозі ядерної ескалації в обмеженому масштабі";

♦"Стратегічні операції зі знищення критичних об'єктів інфраструктури та кампанії із захисту повітряного простору – це частина військової відповіді Росії на уявну загрозу масованого аерокосмічного нападу з боку США та їх союзників по НАТО, і як такі, містять суттєву складову щодо нанесення попереджувальних ударів".

Наслідки цих чисельних загроз охоплюють:

♦Місця базування літаків подвійного призначення є вразливими. За оцінкою Росії, Верховний головнокомандувач ОЗС НАТО в Європі, скоріш за все, не отримає наказу щодо їх розосередження, отже це надасть супротивнику можливість нанести удар на випередження по слабких позиціях НАТО"[105]

♦Об'єкти ПРО НАТО є вразливими. Враховуючи стан військового співробітництва між Росією та Іраном, система захисту НАТО від загроз, які походять з Ірану на регіональному рівні, послабилась.

Цілі стратегії (політики) НАТО

"Ця стратегія забезпечить розуміння Росією того, що вона не має переваг у волі, неядерних силах та засобах, чи можливих варіантах ескалації з використанням ядерної зброї, які дозволять їй передбачати отримання можливої переваги у разі неядерної агресії або ескалації з обмеженим застосуванням ядерної зброї. Виправлення будь-яких помилок у сприйнятті Росією зазначених аспектів є важливим у забезпеченні її стримування в Європі та стабільності на стратегічному рівні''. "Не існує жодних можливих переваг від неядерної агресії чи ескалації з обмеженим застосуванням ядерної зброї"[106].

---

[105] Soofer, Rob. Missile Defenses and Western European Security. Greenwood Press: 1988.
[106] "Nuclear Posture Review." Office of the Secretary of Defense, February 2018. Op. Cit.

Держави-члени НАТО рішуче налаштовані: “відбити неядерні стратегічні удари” та продемонструвати противникам, що “будь-яка ескалація з використанням ядерної зброї не досягне своїх цілей, натомість призведе до неприйнятних для них наслідків”[107].

Оперативна концепція НАТО

НАТО та Міністерство оборони США розробили дорожню карту з наступними елементами (складовими):

1. Територіальна оборона проти загроз застосування балістичних ракет середньої та проміжної дальності, що походять з-за меж євроатлантичного регіону;

2. Захист військ (сил) держав-членів НАТО (американські ядерні об’єкти та об’єкти ПРО в Європі, передові та експедиційні сили (війська) держав-членів НАТО) від російських ядерних та таких, що можуть оснащуватись ядерною та неядерною бойовими частинами, крилатих та балістичних ракет малої та проміжної дальності.

Засоби, які мають бути захищені

Пункти базування літаків подвійного призначення та об’єкти, які створюються в рамках Європейського поетапного адаптивного підходу, повітряні та морські пункти розвантаження, райони зосередження та очікування військ, об’єкти зв’язку і управління військами, – це те, що приблизно відповідає переліку оперативних та стратегічних цілей першої та другої категорії, які мають бути знищенні в рамках Стратегічних операцій зі знищення критичних об’єктів інфраструктури (Воєнна доктрина Росії)[108].

Структура

♦ Постійне (повсякденної діяльності) завдання (у мирний час) – територіальна оборона;

♦ Оперативні плани (під час кризи) – захист військ (сил) та ключових засобів у районах проведення операцій.

Сили та засоби НАТО

Фаза 4 Європейського поетапного адаптивного підходу (2022 рік)

♦ Кораблі, оснащені БІКС “Іджис” та керованими зенітними ракетами SM3- IIA, SM-6 та SM-2 - 6 кораблів в Роті, Іспанія та 4 в Неаполі, Італія;

♦ Наземні об’єкти, оснащені БІКС “Іджис” та керованими зенітними ракетами SM3- IIA, SM-6 та SM-2 – у Польщі та Румунії;

---

[107] Ibid.

[108] Adapted from Johnson, Dave. “Russia’s Conventional Precision Strike Capabilities, Regional Crises and Nuclear Thresholds,” Livermore Papers on Global Security No.3, Lawrence Livermore National Laboratory, Center for Global Security Research, February 2018. https://cgsr.llnl.gov/content/assets/docs/Precision-Strike-Capabilities-report-v3-7.pdf.

♦Розгортання протиракетного комплексу THAAD у Туреччині (під час кризи);

♦Знищення цілей на основі даних, отриманих від віддаленого датчика та застосування бойового засобу знищення декількох цілей (MKV).

Внески європейських держав-членів НАТО

♦Розгортання комплексів "Петріот" у Польщі, Румунії, Латвії, Естонії та Литві;

♦Розгортання ЗРК SAMP/T у Туреччині та Італії;

♦Розгортання ЗРК С-400 у Туреччині;

♦С-300 в Болгарії та Греції.

"Активний паркан" НАТО

♦Іспанські та італійські ЗРК SAMP/T на турецькому кордоні та датчики, розміщені у Сирії.

Датчики

♦Датчики на кораблях європейських держав-членів НАТО

♦датчики на AWACS та БПЛА

♦Космічна система спостереження та супроводження

Нові оперативні концепції

♦"оборонні, пасивні, наступальні, кінетичні та некінетичні сили та засоби, поєднані у багатонаціональне міжвидове угруповання військ (сил), здатне не допустити ефективного застосування противником будь-якого з наявного у нього наступального повітряного та ракетного озброєння".

♦Засоби "недозволеного пуску"

♦Розосереджені пускові пристрої оборонного – наступального та багатоцільового призначення для сухопутних та військово-морських складових комплексної системи ППО та ПРО.

Поглиблена співпраця з державами-партнерами НАТО

♦Основна увага співпраця з Україною з питань ППО та ПРО приділяється взаємному обміну інформацією про обстановку.

Довільна побудова сил та засобів комплексної системи ППО та ПРО НАТО

♦Захист території проти іранських балістичних ракет середньої дальності та балістичних ракет проміжної дальності міг би також охоплювати захист від аналогічних російських систем, які розгорнуті у Сирії

♦ Захист передових сил (сил передової присутності) держав-членів НАТО у Східній Європі (частина Посиленої передової присутності НАТО, станом на 2020 додатково посилена, оскільки охопила також Румунію та Болгарію) забезпечить територіальну оборону більшої частини східного флангу НАТО.

МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ СПРАВ США

Відповідь на: Лист-звернення Секретаріату Президента України щодо надання допомоги з боку США у протистоянні російській агресії

Ключові положення

Україна нагадує:

♦Нагадуючи про заяву Міністра оборони США, що Сполучені Штати: підтверджують "нашу підтримку народу України, який протистоїть загрозам суверенітету вашої нації, в той час, як Росія прагне силою перекроїти міжнародні кордони, тим самим підриває демократію по всій Європі"[109] та "знаходяться на вашому боці у справі збереження свободи в умовах російської агресії"[110];

♦Успіх України у модернізації відповідно до стандартів НАТО;

♦Продовження військової підтримки з боку США та проведення 25-й рік поспіль щорічного Американсько-Українського навчання "Сі Бриз", яке наразі триває;

Україна віддана захисту свого суверенітету та територіальної цілісності, стримуванню російської агресії та поверненню контролю над незаконно "окупованими територіями" відповідно до міжнародного права.

Народ України звертається до США підтримати нас у "збереженні свободи в умовах російської агресії" та надати військову підтримку (включаючи розвідувальну інформацію та комплексну систему ППО та ПРО) з метою протидії засобам гібридної війни, які застосовуються Росією на південному сході України.

Підтримка, про надання якої ми звертаємось повинна ефективно протистояти ризику застосування ядерної зброї з метою примусу та ескалації, який, за оцінкою наших розвідувальних органів є цілком реальним.

---

[109] Mattis, James. "Remarks at Bilateral Meeting with Ukrainian Minister of Defense Poltorak." The Pentagon, Washington DC, February 2, 2018. https://www.defense.gov/News/Speeches/Speech-View/Article/1432660/remarks-at-bilateral-meeting-with-ukrainian-minister-of-defense-poltorak/.

[110] Ibid.

Оцінка розвідувальних органів України

Розвідувальні органи України застосували дані звіту Національної лабораторії Лоренса Лайвмора за 2018 рік, щоб визначити, що Росія застосує ядерну та неядерну зброю для поділу та взяття під контроль території України.

Вірогідно, що Росія матиме дві цілі:

1. "Досягти стратегічні цілі з одночасним уникненням безпосереднього військового протистояння з НАТО"

"Вторгнення Росії у Грузію та Україну були операціями зі стримування на стратегічному рівні", метою яких стало "блокування інтеграції цільової країни в оборонні та політичні установи Заходу. В обох операціях Росія застосувала ядерні спроможності […] для стримування зовнішнього військового втручання". "Російське керівництво віддало перевагу військовому втручанню після того, як зважило російські ставки по відношенню до підрахованих політичних та військових ризиків, включаючи вірогідність зовнішнього військового втручання".

У Сирії "Росія ефективно розгорнула сили прикриття між Асадом та Західною коаліцією", ввівши "російські війська до району операцій, розмістила їх поблизу військ США та інших держав коаліції і застосувала ці війська безпосередньо у бойових діях проти прибічників (прихильників) коаліції". "Нанесення ракетних ударів крилатими ракетами "Калібр" [проти військ, які протистоять військам Асада] продемонструвало наявність спроможностей наносити високоточні удари із застосуванням звичайної зброї, але й також стало "прихованим (опосередкованим) повідомленням щодо можливостей застосування ядерної зброї, враховуючи те, що ці ракети можуть оснащуватись, як неядерною, так і ядерною бойовою частиною".

2. Досягти "власних цілей швидко за допомогою локалізації регіонального конфлікту через досягнення локальної переваги військ загального призначення та використання ядерної зброї в якості інструменту агресивної національної недоторканості".

"Москва не обмежиться 'ескалацією, яка виходить за межі невдалої агресії із застосуванням звичайного озброєння, але готова до ескалації для захисту здобутків (успіхів), які вона досягла через успішну агресію із застосуванням звичайного озброєння. Відповідно до концепції "агресивної національної недоторканості", Росія поширить свою "ядерну парасольку разом із засобами створення зони забороненого доступу (A2/AD) за межі російської території у сусідній повітряний, наземний та морський простори або на територію, яка була захоплена в результаті агресії". Це "могло б стати основним елементом варіанту "факту події, що відбулась" для Москви на російських кордонах, включаючи в [...] Україні"[111].

---

[111] Johnson, Dave. "Russia's Conventional Precision Strike Capabilities, Regional Crises and Nuclear Thresholds," Livermore Papers on Global Security No.3, Lawrence Livermore National Laboratory, Center for Global Security Research, February 2018. Op. Cit.

Розвідувальні звіти НАТО

BEREGINI

ЗВЕРНЕННЯ ДО ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ НАТО ВІД БОЛГАРСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ, ГРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ТА РУМУНІЇ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ КОНСУЛЬТАЦІЙ ВІДПОВІДНО ДО СТАТТІ 4[112]

Ми звертаємось із запитом про проведення засідання Північноатлантичної ради відповідно до статті 4 для обговорення питань пов'язаних із загрозою безпеці громадян Болгарії, Греції та Румунії в Україні.

З моменту прийняття дискримінаційного мовного закону в Україні зросла напруга у взаємовідносинах між різними етнічними та політичними групами, що може бути засвідчено ходою українських націоналістів[113], зростанням вимог з боку національних меншин в Україні[114] щодо більшої незалежності. Існує серйозний ризик громадянської війни в Україні. З огляду на географічний розподіл меншин в регіоні, нестабільність може поширитись і на сусідні держави[115]. Ескалація конфлікту, чи його поширення на більшу територію поставить під загрозу безпеку НАТО та, з огляду на сильну реакцію з боку Росії, може призвести до дестабілізації усього Чорноморського регіону та виникнення проблемних питань, які підпадатимуть під дію Статті 5.

Оцінка обстановки

По всій Україні відбувались сутички груп українських націоналістів з мирними протестувальниками. 14 липня внаслідок цих сутичок загинули 40 етнічних болгар, греків та румунів, більшість з яких мали подвійне громадянство. Громадськість наших держав вимагає захисту наших громадян за кордоном. Враховуючи обмеженість наших національних спроможностей та потенціал щодо ескалації конфлікту, ми звертаємось до держав-членів НАТО за підтримкою.

Криза розпочалась 11 липня 2023 року, коли в Україні було прийнято суперечливий та дискримінаційний мовний закон. Немає жодної несподіванки у тому, що ця подія спричинила протести по всій країні. Насправді, Генеральний секретар Ради Європи попереджав Україну, що цей закон "балансує на межі фолу" і було б "необачно ігнорувати загрозу миру та стабільності, яку несе політизація міжнаціональних (міжетнічних) відносин"[116].

З моменту прийняття в Україні у 2017 році закону, ми неодноразово висловлювали занепокоєння, а також звертались до ОБСЄ та Ради Європи. Не зважаючи на це, Уряд України ігнорував наші неодноразові звернення та звернення європейських інституцій.

---

[112] Автори: Ivanka Barzashka та Marion Messmer

[113] Thousands of Nationalists March in Ukraine." Euronews, October 14, 2017. http://www.euronews.com/2017/10/14/thousands-in-nationalist-march-in-ukraine.

[114] "The Assembly of Northern Bukovina Romanians Has Declared Their Region a 'Province of Romania'." Sputnik News, July 30, 2015. https://sputniknews.com/europe/201507301025218717/.

[115] "What is Behind Romania's Activity in Ukraine?" EuAsia Daily, June 30, 2016. https://eadaily.com/en/news/2016/06/30/what-is-behind-romanias-activity-in-ukraine

[116] "Ukraine's New Language Law Is 'Walking Fine Line'." Euobserver, Oct 5, 2017. https://euobserver.com/opinion/139294.

Ми ставимо під сумнів відданість України європейському майбутньому. Необачне рішення України посприяло активізації груп націоналістів та, відповідно до деяких джерел, вона активно підтримує ці групи. З огляду на неодноразові попередження з боку міжнародної спільноти, ми ставимо під сумнів мотиви України та занепокоєні тими надзвичайними обставинами що Україна веде активний пошук можливості повернути "окуповані території" на Донбасі.

Ми висловили згадані вище занепокоєння Міністру закордонних справ України; однак, враховуючи екстреність цієї ситуації, держави-члени НАТО вважають, що зазначені проблемні питання повинні бути також обговорені і на рівні Північноатлантичної Ради[117]. Ми вважаємо, що НАТО повинно підтримати своїх членів у охороні та захисті їх громадян, а також підтримати Україну у деескалації внутрішньої ситуації та поверненні на шлях, який відповідає європейським цінностям.

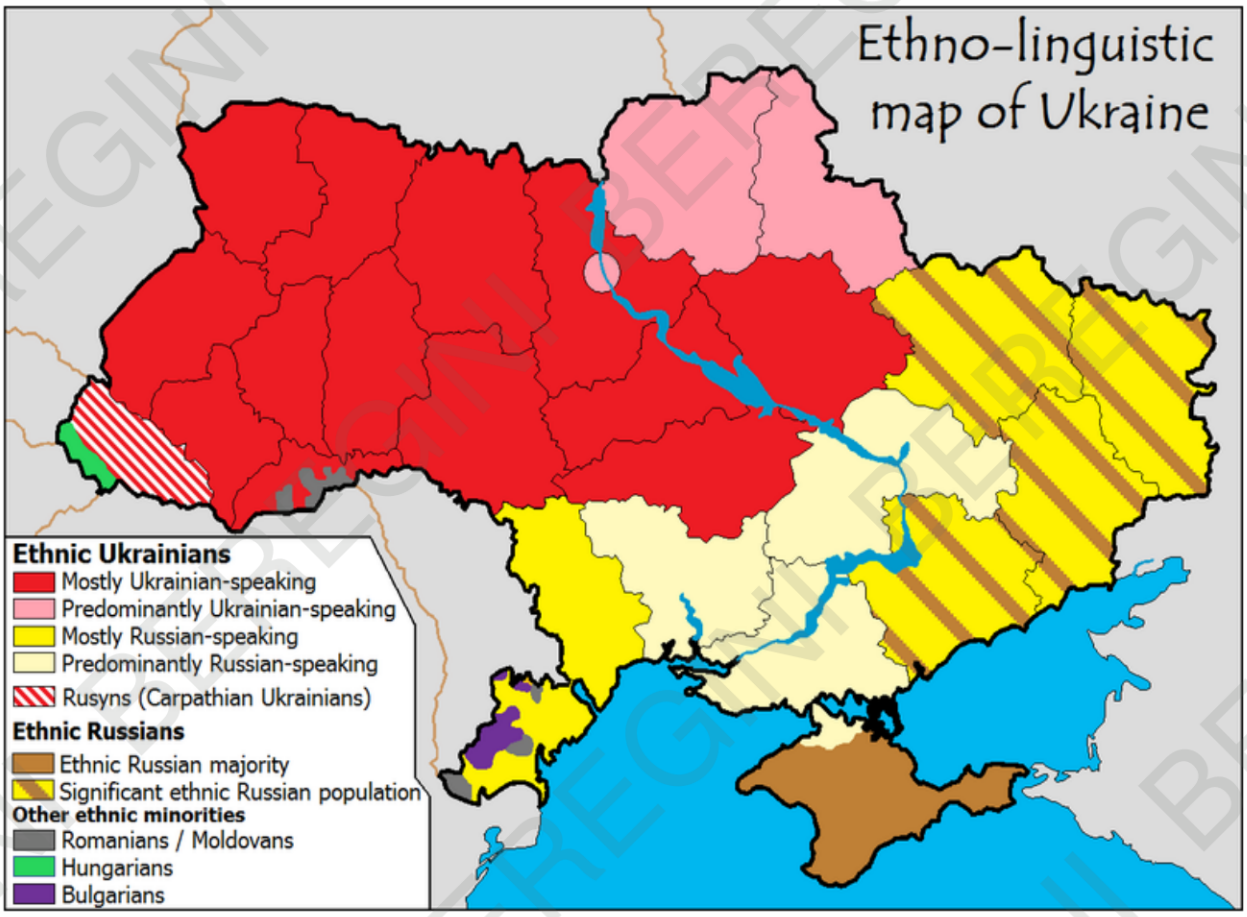

[117] "Hungary, Romania, Greece and Bulgaria to Complain to OSCE About Ukrainian Education Law." Novinite, September 15, 2015. http://www.novinite.com/articles/183253/Hungary%2C+Romania%2C+Greece%2C+Bulgaria+to+Complain+to+OSCE+About+Ukrainian+Education+Law.

ШТАБ ВЕРХОВНОГО ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧА ОБ'ЄДНАНИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ НАТО В ЄВРОПІ

Військова присутність НАТО на Чорному морі у 2023 році

Історичний контекст

♦На саміті 2018 року у Брюсселі глави держав-членів НАТО погодились посилити військову присутність НАТО на Чорному морі. Це стало наслідком оцінки, яка засвідчила зростання ризику протистояння з Росією у регіоні, разом з посиленням нестабільності різного роду у державах чорноморського регіону.

♦ У 2019 році НАТО було видано нову Концепцію Альянсу щодо застосування ВМС, у якій головна увага приділялась генеруванню (формування та підготовка) взаємосумісних військово-морських сил, здатних забезпечити та утримати доступ на усіх напрямах.

♦У 2020 році було створено Чорноморське командування для координації усіх заходів оборони на театрі воєнних дій.

♦Основні цілі НАТО на Чорному морі були визначені у новій Стратегічній концепції, які охоплюють:

- Збереження безпеки та стабільності на Чорному морі.
- Збереження принципів Конвенції Монтре (особливо щодо мирного використання, обмеженого військового доступу).
- Забезпечити постійну морську присутність.
- Забезпечити засоби захисту згаданих військ (сил) від сил та засобів, які застосовуються для створення зони забороненого доступу.
- Розвинути сили та засоби сухопутної складової держав-членів НАТО чорноморського регіону.
- Утримувати сили та засоби у Середземному морі, які, за потребою, можуть бути застосовані для посилення присутності у Чорному морі.
- Прагнути співпраці та партнерства з усіма державами, які мають вихід до моря, включаючи Росію.
- Співпрацювати з майбутніми потенційними членами Альянсу з метою поглиблення перспектив їх ефективної інтеграції.

Розташування військ (військова присутність) 2023

Основоположна складова: наземного базування, не морського базування

♦ "Домовленості щодо передової присутності" досягнуті у 2016 році оформились у вигляді багатонаціональної бригади. Вона проводить щорічні навчання.

Повітряний компонент:

♦Реалізація нової місії (завдання) НАТО з патрулювання повітряного простору над Чорним морем, як було запропоновано Болгарією від самого початку.

♦З метою забезпечення виконання цього завдання доцільно провести модернізацію, в обмежених обсягах, засобів держав-членів НАТО чорноморського регіону, що дозволить їм застосовувати літаки для ведення розвідки та нанесення ударів із застосуванням високоточних боєприпасів з відстаней, які дозволять уникнути ураження засобами ППО противника.

♦Поглиблена підготовка ВПС держав-членів НАТО під проводом Великобританії, після направлення літаків-винищувачів "Тайфун" до Румунії у 2017 році для виконання завдань.

♦Співпраця США з Румунією та Болгарією з метою розвитку баз ВПС для потенційного проведення спільних операцій під час війни. Виконання завдань підрозділами, що мають на озброєнні літаків F-35 на ротаційній основі.

Морський компонент:

♦Жодної постійної присутності США; війська (сили) із Середземного моря на ротаційній основі беруть участь у навчаннях та проводять регулярні візити у порти Румунії та Болгарії (високотехнологічні кораблі ВМС США, оснащені БІКС «Іджис»).

♦У 2019 році Уряд США забезпечив підтримку Болгарії, Румунії та Грузії для чорноморської флотилії, до складу якої на ротаційній основі включено незначну кількість кораблів.

♦Значні за чисельністю, але старіючі ВМС Туреччини, оснащені удосконаленими засобами ПРО, основою яких є комплексні системи ППО та ПРО, створені на основі російських розробок. У 2020 році, у відповідь на зростання напруги, Туреччина перебазувала деякі зі своїх засобів із Середземного до Чорного моря.

♦Несуттєві покращення засобів берегової оборони Болгарії та Румунії, включаючи удосконалені проти корабельні крилаті ракети із збільшеним радіусом ураження, а також введення в експлуатацію нових патрульних кораблів прибережної дії.

♦У спробі посилити постійну присутність було здійснено зміну прапора на деяких кораблях (змінена державна реєстрація / приналежність кораблів). Було змінено державну реєстрацію (приналежність) деяких кораблів держав-членів НАТО, що не мають виходу до Чорного моря і поставлено їх під прапори Туреччини, Румунії та Болгарії

Інше:

♦ Станом на 2020 р. сили та засоби для проведення морських десантних операцій, які базуються у Неаполі, постійно готуються для виконання завдань у Чорному морі.

♦ Заходи партнерства з Грузією та Україною поступово нарощуються за підтримки удосконалених сил та засобів ППО та засобів повітряного спостереження.

♦ Розгортання додаткових підрозділів ПРО, озброєних ЗРК “Петріот” на території Румунії та Польщі.

Програма навчань

БРИЗ 2023:

Щорічне літнє військово-морське навчання, яке проводять ВМС ЗС Болгарії з метою посилення зв’язку та взаємосумісності з ВМС інших держав-членів НАТО. Мета цьогорічного навчання полягає у відпрацюванні питань захисту надводних кораблів від нападу кораблів та літаків противника, висадка та проведення доглядових заходів на підозрілих вантажних кораблях, а також розмінування маршрутів підходу до портів Болгарії. Зазвичай для участі у навчанні залучаються кораблі, що входять до складу 2-ї постійної військово-морської групи НАТО, місцем постійного базування якої є Середземне море. На додаток до трьох болгарських фрегатів та трьох патрульних катерів берегової охорони, участь у навчанні Бриз 2023 братимуть грецькі швидкісні торпедні катери, які мають на озброєнні протикорабельні ракети, іспанський фрегат, оснащений РЛС БІКС “Іджис” та зенітно-ракетним комплексом, а також португальський протичовновий фрегат ППО. Французькі та болгарські мінні тральщики виконуватимуть завдання спільно з норвезьким кораблем забезпечення щодо проведення випробувань дослідних зразків підводних безпілотних апаратів розмінування. Морський патрульний літак ВМС США виконуватиме завдання з бази ВПС ЗС Болгарії.

Сі Бриз 2023:

Сі Бриз – це щорічне навчання, яке проводиться восени та призначене для покращення координації і взаємодії між українськими військами (силами) та НАТО, а також для демонстрації спроможності та відданості Альянсу справі захисту України. Навчання Сі Бриз, яке від самого початку було, перш за все, призначене для підготовки морського компоненту (хоча ним не обмежувалось), за останні роки було розширене, враховуючи продовження підриву цілісності України з боку росіян та сепаратистів. Суворе дотримання державами-членами НАТО обмежень, які накладаються Конвенцією Монтре на ВМС держав, які не мають виходу до Чорного моря. Перелік учасників навчань Сі Бриз 2023 включатиме французький та італійський багатоцільові фрегати, які мають можливості виконувати завдання із забезпечення ППО та ПРО, а також американський есмінець класу “Арлі Берк” та британський есмінець Тип 45. Обидва останні кораблі також мають технічні можливості щодо виконання завдань з ППО та ПРО. Загальна тоннажність усіх кораблів не перевищить обмеження, встановлені Конвенцією Монтре на рівні 30 тисяч тон. Туреччина виділить більшість кораблів, які братимуть участь у навчаннях, включаючи 8 фрегатів для забезпечення ППО, а також 8 корветів, озброєних проти

корабельними ракетами. Два турецьких підводних човна виконуватимуть роль мішеней для тієї частини навчань, що присвячена питанням протидії підводним човнам. У навчанні братимуть участь усі три румунських есмінці. Сухопутний компонент навчань включатиме невеликі контингенти у складі підрозділів повітрянодесантних військ зі США, Франції та Великобританії, які здійснять захоплення аеродрому в Україні, на який у подальшому США буде перекинуто повітрям радари та пускові установки ЗРК THAAD. Два американських патрульних літаки морської авіації будуть виконувати завдання з авіабаз в Румунії. Американські авіаносці у Чорне море заходити не будуть, оскільки це заборонено Конвенцією Монтре, але один авіаносець, який перебуватиме у Середземному морі, забезпечить літаки, які виконуватимуть роль противника, що наносить удари по кораблям та базам ВМС Туреччини на Чорному морі.

МІСІЯ УКРАЇНИ ПРИ НАТО[118]

Лист-звернення Канцелярії Президента Республіки Україна щодо надання підтримки з боку НАТО у протистоянні російській агресії

Нагадуючи про анексію Росією Криму у 2014 році;

Нагадуючи про Закон України "Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях" (18 січня 2018 року):

♦"Тимчасова окупація Росією територій Донецької та Луганської областей є "незаконною і не створює жодних територіальних прав для Російської Федерації"[119]

Нагадуючи про Будапештський меморандум 1994 року:

♦"Сполучені Штати Америки, Російська Федерація та Об'єднане Королівство Великобританії та Північної Ірландії підтверджують їх зобов'язання утримуватися від загрози силою чи її використання проти територіальної цілісності чи політичної незалежності України [...]" і також ті самі підписанти "підтверджують їх зобов'язання поважати незалежність і суверенітет та існуючі кордони України".

♦"з метою надання допомоги Україні, як державі-учасниці Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, що не володіє ядерною зброєю, у разі, якщо Україна стане жертвою акту агресії або об'єктом погрози агресією з використанням ядерної зброї"[120]

Нагадуючи про Стратегічну концепцію НАТО 2020 року:

---

[118] Автори: Ivanka Barzashka та Marion Messmer

[119] "On the peculiarities of the state policy to ensure the state sovereignty of Ukraine in the temporarily occupied territories in Donetsk and Luhansk regions" [Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях]. Information from Verkhovna Rada. 2018, No. 10 http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2268-19

[120] "Memorandum on Security Assurances in connection with Ukraine's accession to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons [Budapest, 5 December 1994]." http://www.pircenter.org/media/content/files/12/13943175580.pdf.

♦ Заявляючи про тверду підтримку "суверенітету та територіальної цілісності Україні в межах визнаних на міжнародному рівні кордонів, а також право України приймати рішення щодо її майбутнього та курсу зовнішньої політики без втручання ззовні"[121];

♦ Засуджуючи "триваючу незаконну та протиправну анексію Росією Криму, яку ми не визнаємо та ніколи не визнаємо і закликаємо Росію повернути півострів; порушення суверенних кордонів силою; навмисну дестабілізацію східної України"[122]

Підтверджуючи зобов'язання України захищати її суверенітет та територіальну цілісність, стримувати російську агресію та відновити контроль над "окупованими територіями".

Визнаємо власні успіхи у модернізації військ відповідно до стандартів НАТО;

Відзначаємо 25-й рік щорічних українсько-американських військових навчань Sea Breeze, які тривають на даний момент;

Ми закликаємо НАТО взяти участь у протидії та утиску російській агресії. Ми вважаємо, що НАТО підтримає Україну, щоб не повторити помилок 2014 року.

Додаток 1: Оновлений Закон про мову

Ми затверджуємо, що новий закон України про мови відповідає стандартам ЄС. Його мета полягає в тому, щоб продовжувати національну і соціальну політику і дозволити українському уряду впроваджувати контроль своїх земель в умовах російської агресії на окупованих територіях[123].

Додаток 2: Оцінка розвідки України

Українські спецслужби оцінюють, що Росія готується використати агресію на території України, маючи на меті розширення свого контролю на українській території. Росія, ймовірно, втрутиться у внутрішні справи держави на основі неодноразово заявленої підтримки проросійських громадян, які проживають за кордоном, та її чітким протистоянням новому українському закону про мову[124].

Занепокоєння в Донецьку будуть підігріватися російським урядом, який чекає на ескалацію насильства, щоб розпочати військові дії[125].

Не тільки Донецьк знаходиться під загрозою зникнення. Мова йдеться про всю Одеську область, вона також знаходиться під загрозою[126]. Російський уряд використовував свою пропагандистську машину, щоб спровокувати насильство

---

[121] "Warsaw Summit Communiqué." North Atlantic Council, July 9, 2016. Op. Cit.

[122] Ibid.

[123] Alya Shandra. "Ukraine's new education law unleashes international storm over minority language status." Euromaidan Press, September 19, 2017. http://euromaidanpress.com/2017/09/19/ukraines-new-education-law-causes-international-storm-over-minority-language-status/#arvlbdata

[124] "Ukrainian bill on language quotas violates constitution – Russian Envoy to the OSCE." Sputnik News, March 23, 2017. https://sputniknews.com/europe/201703231051902967-ukraine-language-constitution-violation/

[125] "Kiev's actions with regards to Donbass look like preparation for a new war – Foreign Ministry" Tass, January 18, 2018. http://tass.com/politics/985731.

[126] Lake, Eli and Josh Rogin. "Is Putin's next move to take over Odessa?" The Daily Beast, April 17, 2014. https://www.thedailybeast.com/is-putins-next-move-to-take-over-odessa.

в Одесі.

Сепаратизм у Буджаку, ймовірно, був організований Москвою. Це ставалося і раніше. Одне з джерел повідомляє, що: «У 2014 році російські агенти впливу прагнули спровокувати акції протесту в бессарабських селах під прикриттям непропорційного показника мобілізованих українських болгар у порівнянні з представниками інших етнічних груп». Бессарабська народна рада (БНР) представляла собою загрозу створення «Бессарабської народної республіки». В цьому процесі активно брали участь представники болгарської націоналістичної партії «Атака», відома своїми проросійськими настроями. Це була партія, яка направила своїх представників на так звані референдуми в Крим і на Донбас».

Якщо уряд України не зуміє повернути контроль над свідомістю свого населення, російські військові можуть незабаром перетнути кордони і зайняти ще більшу частину української території[127].

Мапа, яку використовують російські ЗМІ

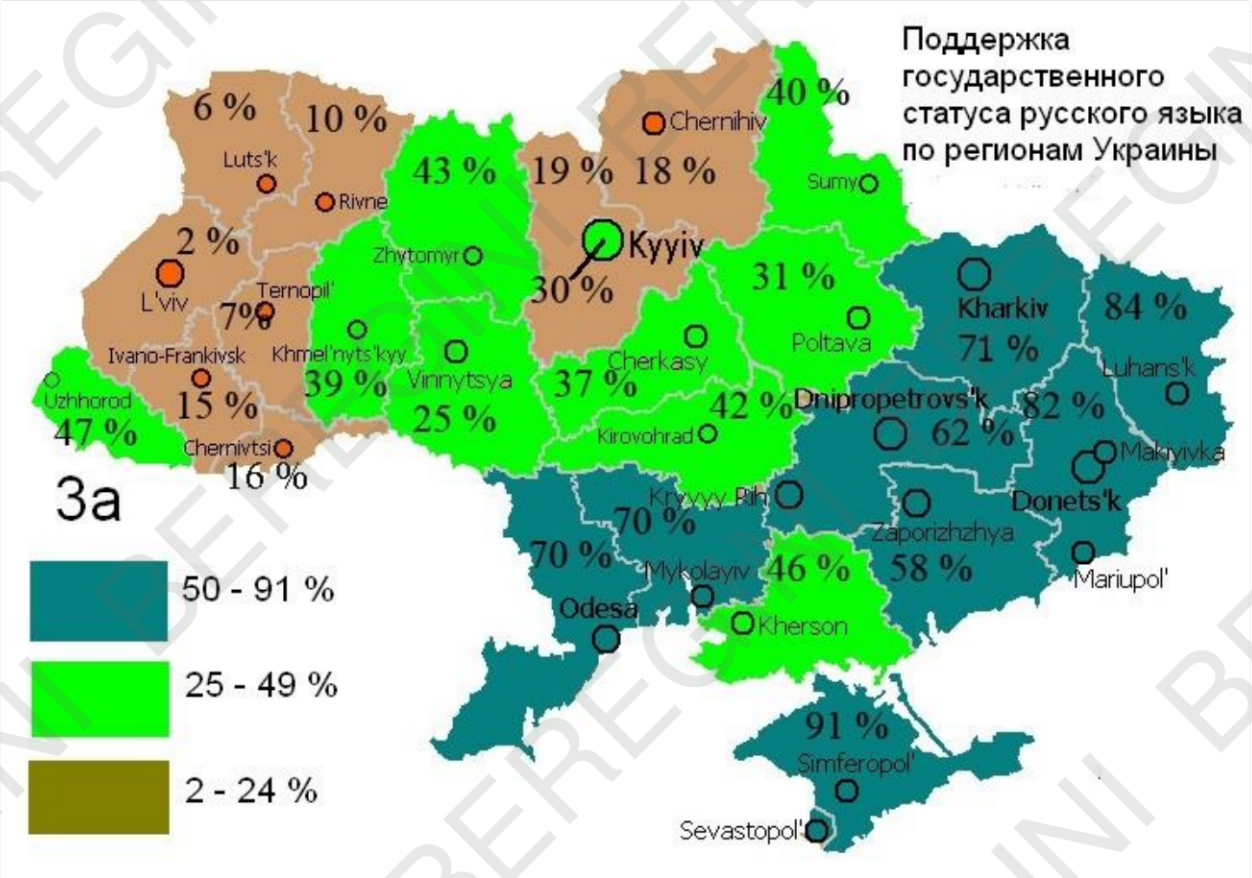

[127] Marusyk, Taras. "How Kremlin's 'minority rights' defenders are supporting Russian expansionism in Ukraine." Euromaidan Press, March 4, 2017. http://euromaidanpress.com/2017/04/03/105898/.

NATO МІЖНАРОДНИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ШТАБ ВІДДІЛУ РОЗВІДКИ

Ядерне послання російської сторони під час української кризи

Росія використовує перспективу впровадження ядерної загрози для запобігання військовому залученню НАТО під час конфлікту проти держав, які вона розглядає як важливих учасників у своїй сфері впливу.

Аналіз основних питань оборонної політики та військового планування НАТО[128]

- Найбільш яскравим прикладом російської концепції стратегічного стримування є використання президентом В. В. Путіним ядерного потенціалу Росії. Такі дії впроваджуються для стримування залучення зовнішньої військової протидії під час початкової фази конфлікту в Україні. Він підкреслив ядерну спроможність Росії у контексті української кризи в серпні 2014 року.
- Згодом він сказав, що був готовий привести російські ядерні сили у стан бойової готовності в контексті вирішення питання щодо Криму, якщо це було б необхідно. Це підтвердило певні припущення, які вже сформувалися серед деяких спостерігачів, що Росія використовує свій ядерний потенціал в контексті заяви входження в кризову ситуацію.
- Ще до того, як В. В. Путін явно охарактеризував українську кризу в ядерному контексті, міністр закордонних справ С. Лавров чітко сформулював, що парасолька ядерного стримування Росії тепер поширюється і на півострів Крим як частину російської території. В. Путін і С. Лавров заявили, що Росія може розгортати ядерні системи і встановлювати ядерну зброю на півострові Крим. Явний зв'язок прослідковується між Росією та російськими повідомленнями щодо української кризи та потенційні реакції Заходу на відповідну регіональну нестабільність. Такий інформаційний фон тривав протягом перших місяців конфлікту.
- Одне з найбільш явних попереджень було висловлене під час двосторонньої зустрічі російських та американських колишніх посадовців на початку 2015 року. Російська сторона передала повідомлення, яке, очевидно, було надіслано Кремлем, про те, що будь-які зусилля щодо повернення Криму силою вважатимуться прямою атакою на Російську Федерацію. На такого роду напад "реакція буде силового характеру, в тому числі за рахунок використання ядерних можливостей. У даному типі сценарію, Сполучені Штати Америки також повинні розуміти, що також будуть під загрозою".

---

[128] Johnson, Dave. “Nuclear Weapons in Russia’s Approach to Conflict.” Recherches & Documents. Fondation pour la Recherche Strategique, November 2016. https://www.frstrategie.org/web/documents/publications/recherches-et-documents/2016/201606.pdf.

Розвідувальні звіти РФ

BEREGINI

Головний директорат розвідки

США мають намір і можливість засліпити чи знищити наші розвідувальні супутники[129]

Центральне розвідувальне управління США (ЦРУ) має намір і можливість осліпити або знищити наші супутники спостереження.

Сполучені Штати Америки продемонстрували глибоке невдоволення законними оборонними розробками інших держав, які вони класифікують під назвою Anti-Access/Area Denial (A2AD). Зокрема, США розглядають ряд агресивних контрзаходів для мобільних ракет великого радіусу дії, таких як китайські ракети діапазону 1500 км DF-21D і ракети діапазону 3500 км DF-26. Ракети далекого радіуса не можуть атакувати рухомі цілі без датчиків у режимі реального часу на великій відстані. Тому США розглядають можливість нападу на розвідувальні супутники під час початкового етапу війни.

Дії США у боротьбі з супутникам

- «Демонстрація сили», тобто агресивно протистояти ворожим силам на території воюючих країн, а не захищати США на своїй території. Це є наріжним каменем стратегічної і тактичної доктрини США. «Демонстрація сили» є основним обґрунтуванням розміру, структури та їх розгортанням ВМС США.
- Агресивна відповідь США залежить від перешкод та орієнтацію на сили мобільного наступу, такі як авіаносці та авіаційна піхота.
- Доктрина США підкреслює осліплення її ворогів і ведення дій для розриву комунікацій з керівництвом противника і прийняття рішень у першій фазі війни.
- Наші розвідувальні супутники є фундаментально важливими для виявлення та розуміння точок розміщення ворожих мобільних американських військ, що наближаються до нашого кордону. Отже, слід очікувати, що США розглядатимуть наші супутники як об’єкти особливої важливості та високо пріоритетні цілі і активно атакуватимуть їх під час першої фази воєнних дій. В такому випадку атака на наші розвідувальні та комунікаційні супутники може бути першою ознакою військових дій. Як стверджують американські аналітики міністерства оборони S.Biddle і I. Oelrich у недавнішньому документі про американський напад на Китай: "Радіолокаційні супутники спостереження ... навряд чи будуть функціонувати досить довго, щоб на них можна було покладатись".
- Протиракетна система США, в тому числі корабельна «Aegis» і так звана «Aegis Ashore» (Берегова Егіда), хоча й спрямована на підрив нашого ядерного стримування, також є високоефективною протисупутниковою зброєю.
- У лютому 2008 року американський керований ракетний крейсер американського класу Ticonderoga USS Lake Erie запустив Standard Missile 3, яка перехопила неіснуючий супутник розвідки США. Сьогочасні ракети

[129] Автор: Ivan Oelrich

американських військ Aegis ще більш вдосконалені і можуть становити загрозу нашим супутникам на орбітах до 600 км.

Висновки

Ми повинні усвідомлювати, що атака США на наші низькоорбітні розвідувальні супутники може відбутися майже одночасно з початком американської агресії. Оскільки супутники є вразливими будь-де на своїх орбітах, їх захист практично неможливий. Беручи це до уваги, ми повинні готуватися до збою процесів комунікації та обмеження в отриманні розвідувальних даних, а також бути готовими реагувати в активному стані, якщо їх будуть атакувати. Виявлення наземних сил, що наближаються до Калінінграда або до балтійського кордону, може вимагати групи спостереження або спеціальні воєнні сили на землі. Військове покриття Балтійського моря може вимагати готових до активних дій повітряних патрулів, які будуть в змозі компенсувати збір даних у разі втрати розвідувальних супутників.

ГОЛОВНЕ РОЗВІДУВАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Американська ППО та превентивні удари

У звіті США "Оборона" щодо власної стратегії передбачається більш надійний захист та інтеграція систем протидії та оборони проти ракетних загроз. Нова стратегія затверджує попереджувальні удари та удари з нанесенням обмеженого пошкодження, які були запропоновані об'єднанням начальників штабів.

Найважливіші аспекти з докладу протиракетної оборони 2018 року (ПРО)

1. ПРО призначене наносити нищівну поразку американським ракетам - на відміну від протиракетної оборони таких можливостей, які мають політика та інші стратегії. Відповідно, акцент робиться на інтеграцію сил наступу та оборони (активних і пасивних, як кінетичних, так і некінетичних) для знищення ракет до і після їх запуску. Це посилання не є новим з точки зору військових операцій. Американська військова доктрина розглядає протиракетну оборону як елемент боротьби з повітряним наступом, який «об'єднує наступальні та оборонні операції для досягнення та підтримки бажаного рівня повітряного домінування»[130]. Об'єднання начальників штабів стверджує, що превентивні удари є «першочерговим методом, який зменшує рівень «атакуючого моменту» повітряного і ракетного комплексу і «підтримує структури командування та управління». Потрібно використовувати всі засоби, і це «має бути першочерговим завданням кожного[131]. Це так звана концепція "left of launch" схвалена в 2018 році ПРО.

2. У доповіді йдеться мова, що Сполучені Штати більше не вбачають захист лише від «обмеженої кількості ударів». Нова політика «підтримує і вдосконалює систему ПРО, яка є здатною захищати територію Сполучених Штатів, союзників, розгорнуті воєнні сили і військові сили, які діють в моментах загрози, де йде розвиток та вдосконалення більш складних балістичних ракет[132].

3. Об'єднання командування штабів стверджує, що політика США полягає у посиленні можливостей протиракетної оборони і зміцненні балансу на власній території та регіональних оборонних пріоритетів[133] для створення "найсучаснішої" системи ПРО[134] для захисту американських земель від загрози нападу балістичних ракет, які має Іран та Північна Корея.

4. Сполучені Штати продовжують стверджувати, що протиракетна оборона не має на меті підривати стратегічну стабільність Росії.

---

[130] "Countering Air and Missile Threats." Joint Chiefs of Staff, March 23, 2012.
[131] Dempsey, Martin E. "Joint Integrated Air and Missile Defense: Vision 2020." Joint Chiefs of Staff, December 5, 2013. http://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Publications/JointIAMDVision2020.pdf.
[132] U.S. Congress. Senate. "National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2017." 114th Cong. S. 2943. https://www.congress.gov/bill/114th-congress/senate-bill/2943/text.
[133] Trump, Donald. "National Security Presidential Memorandum to the Secretary of Defense and the Director of the Office of Management and Budget: Rebuilding the U.S. Armed Forces." January 27, 2017. Op. Cit.
[134] "Making Our Military Strong Again." Whitehouse.gov, January 19, 2017. Op. Cit.

Розвиток оборонних дій на внутрішніх територіях (грудень 2022)

Сполучені Штати зміцнили оборону власної держави наступними діями[135]:

- Завершено роботи над Redesigned Kill Vehicle (RKV) та прискорені роботи над Multi-Object Kill Vehicle (MKV) для GBIs та перехоплювачів SM-3 Block II
- Дано визначення третього перехоплювача з додатковими 20 GBI, щоб забезпечити можливість дій «ціль-удар-спостереження» у випадку появи вхідних загроз.
- Визначені поліпшені можливості датчиків: радіолокація на великій відстані на Алясці в 2019 році та вибір ділянки для другої LRDR на східному узбережжі.
- Початковий запуск першого супутника у плановому місце розташування для відстеження та визначення відмінностей з космосу (для покращення обробки даних більших розмірів в ході наступу та покращення оцінки атакувальних дій)
- Визначено програму досліджень і розробок, спрямованих на покращення розпочатого етапу інженерного проектування.

Розвиток оборони власних територій (грудень 2022)

Сполучені Штати співпрацюють зі своїми союзниками для забезпечення регіонального захисту від існуючих балістичних ракет такими способами:

- Завершення Європейської програми поетапного адаптивного підходу (EPAA) з розміщенням Aegis Ashore у Польщі у 2018 році
- У 2019 р. досягнуто повної операційної спроможності системи протиракетної оборони НАТО
- Збільшення сукупного внеску союзників у колективну оборону (Польща та Румунія закупили та розгорнули системи Patriot для захисту засобів ПРО США)
- Планується завершення будівництва нової ділянки Aegis Ashore в Чехії у 2022 році
- Збільшення кількості кораблів Aegis в європейському регіоні
- Підвищення ситуаційної обізнаності за допомогою датчиків БПЛА (UAV)
- Можливості "враження різноманітних цілей у повітряних та протиракетних мережах супротивника для знищення мобільних платформ енергоносіїв". Сюди включаються поліпшені наступальні кібер-засоби і нове покоління оперативних ударів неядерного характеру.

[135] Payne, Keith, Brad Roberts, Henry Obering, and Kenneth Todorov. Missile Defense and Defeat: Considerations for the New Policy Review. Edited by Thomas Karako. Rowman & Littlefield: March 2017.

ПРЕС-СЕКРЕТАР КРЕМЛЯ

Позиція НАТО і система оборони США в Європі

Уривки з виступу В. В. Путіна на розширеному засіданні Ради Міністерства оборони - 22 грудня 2023 року.

«... ми повинні уважно стежити за змінами в глобальному балансі сил та військово-політичної ситуації, насамперед біля кордонів Росії, а також у стратегічно важливих регіонах, які мають ключове значення для нашої безпеки. Корейський півострів, де зберігається високий рівень напруження для виникнення конфліктів, а також Європа, де НАТО і Сполучені Штати продовжують швидко нарощувати свою інфраструктуру. Як відомо, НАТО і США нещодавно визначили свою оборонну стратегію. Це є наступальна стратегія. Вона була озвучена мовою дипломатії, а військовою мовою вона буде називатися агресивною. Це необхідно врахувати під час нашої практичної роботи.

Давайте будемо щиро визнавати, що готується інфраструктура для наступу, яка створюється в Європі. Мова йде про порушення Сполученими Штатами положень договору 1987 року. На мій превеликий жаль. Багато хто в цій аудиторії добре знає, про що я говорю.

Наприклад, багатофункціональні ракетні пускові установки вже були розгорнуті в Румунії і розгортаються далі в Польщі як частина системи ПРО. Формально вони розгортаються для перехоплювання ракет, але справа в тому, що фахівці добре розуміють, що це багатофункціональні підрозділи. Вони можуть бути використані для запуску існуючих морських крилатих ракет з дальністю в 2500 кілометрів, і в цьому випадку вони перестають бути ракетами лише для морського запуску, їх можна легко перенаправити на землю. Тобто пускові установки ПРО можуть в будь-який час стати центрами пуску крилатих ракет середньої дальності.

Інший приклад – ракети-цілі, що використовуються США для тестування систем ПРО, ідентичні балістичним ракетам середнього та малого радіусу дії. Вони вже там є. Їх виробництво в Сполучених Штатах може свідчити про розвиток технологій, заборонених договором РСМД.

Крім того, Пентагон отримав ресурси для створення мобільного наземного ракетного комплексу з діапазоном до 5 500 кілометрів у 2018 році. Таким чином, США, по суті, працюють над порушенням договору РСМД. Вони ніколи не перестають шукати певні порушення з нашого боку, при цьому послідовно самі вступають на шлях порушень. Так само вони послідовно і наполегливо прагнули вийти з Договору про протиракетні ракети, який, зрештою, як ми знаємо, вони зробили в одностороньому форматі. Звичайно, це значно знижує рівень безпеки в Європі та світі в цілому»[136].

---

[136] "Excerpts from Vladimir Putin speech on the expanded meeting of the Defence Ministry Board." Embassy of the Russian Federation in Washington DC, December 22, 2017..

Фонові звіти з питань військової спроможності та операцій

BEREGINI

Наземні війська НАТО у державах, які межують з Чорним морем та Україною[137]

Основною бойовою одиницею сухопутних військ є бригада. Бригади можуть варіюватись розміром в різних країнах по-різному, але, як правило, є найменшою сукупною військовою силою, яка може діяти автономно. Тому її і вважають основною бойовою одиницею. Вони різняться за розміром і складом. Існують танкові бригади, а є - піхотні. Ті, у кого мало або немає броньованого складу, є «легкими» піхотними бригадами. Перелічені нижче бригади не відносяться до якогось певного типу і, насправді, фактично не існують, а є "звичайною" (середньостатистичною) бригадою, яка є чимось середнім між бронетанковою і механізованою піхотою, і складається з 4000 військовослужбовців і 40 танків та бронетранспортерів для піхоти разом з підтримкою у вигляді артилерії та ППО. Ці бойові одиниці використовуються для спрощення у військовій грі. Повітряні мобільні бригади, тобто десантники або підрозділи, які доправляються повітряним транспортом, завжди є легкою піхотою, і вони рахуються окремо. Крім того, Болгарія, Румунія, Туреччина та Польща не можуть підтримувати збройні сили поза межами своїх національних кордонів без додаткової матеріально-технічної допомоги. Отже, сили для маневрів складають:

Болгарія: 3 бригади

Румунія: 11 бригад

Туреччина: 38 бригад, включаючи одну морську бригаду

Польща: 14 бригад, включаючи одну десантну авіаційну бригаду і одну аеромобільну бригаду швидкого реагування.

Додаткові мобільні сили НАТО

Морська експедиційна група США – це морський батальйон, який має 4 танки, 5 літаків Harrier та штурмових гелікоптерів. Він базується як бойова одиниця на кораблі-амфібії, який діє в Середземному морі, але, маючи водозаміщення в 45 тис. тон, не допускається до Чорного моря згідно з обмеженнями Конвенції Монтре. Штурмовий корабель не може діяти поблизу ворожих повітряних або ракетних пунктів запуску без супроводу інших кораблів, споряджених керованими ракетами для забезпечення його захисту.

[137] Автор: Ivan Oelrich

Повітряно-десантні сили.

82 повітряно-десантна дивізія Сполучених Штатів Америки приблизно еквівалентна 3 бригадам. Десантники можуть виїхати з Північної Кароліни протягом 18-24 годин після прийняття рішення про їхнє залучення до дій. Два батальйони (бригада зазвичай складається з 3 батальйонів) можуть доставлятися повітрям кожного дня після цього. Велика Британія має одну авіаційну бригаду (16-та). У Німеччині є одна авіаційна штурмова дивізія, тобто 3 бригади.

Військово-морські сили

У Болгарії є 5 фрегатів, а в Румунії - 2 есмінці. Всі вони здатні виконувати оборонну та протиповітряну функцію. Інші кораблі – менші за розміром і виконують роль прибережних патрульних суден. Туреччина має великий (проте старий) флот, у тому числі 18 фрегатів, здатних виконувати завдання ППО та підтримання бойових дій проти сухопутних військ, та 35 різних десантних кораблів.

Багато країн НАТО регулярно співпрацюють в Середземномор'ї. Іспанія, Франція та Італія мають передові фрегати та потужні протиповітряної оборонні системи. Постійна морська група НАТО 2 складається з кораблів, які відправляються у плавання на ротаційній основі з різних країн НАТО. Зазвичай в такому угрупуванні міститься близько 8 фрегатів і один великий корабель, як правило, розташованих в Середземному морі.

Всі кораблі держав, які не входять до Чорноморського басейну, обмежені Конвенцією Монтре. Це обмеження стосується «нечорноморських країн» і обмежує їх присутність до 9 військових кораблів у будь-який час, без великого військового корабля, що перевищує 15 тис. тон, і загального переміщення військових кораблів країн нечорноморського регіону водотонажністю до 30 тис. тон. Багато типів суден, наприклад, згадані вище морські десантні кораблі США, зазвичай не допускаються до басейну Чорного моря, оскільки вони надто великі. Туреччина несе відповідальність за моніторинг і забезпечення обмежень на вхід військових кораблів, що проходять через турецькі протоки, а Росія може вважати відмову Туреччини від обмежень як акт війни. Судна з важливими ракетними носіями обговорюються в наступному розділі.

ППО та ПРО

Американські есмінці Aegis (6000 тон) і крейсери (9000 тон), як і більшість сучасних кораблів, оснащені вертикальними пусковими системами, які можуть бути завантажені різними видами зброї. Тип завантаженої зброї не може бути визначеним зовнішнім спостереженням. Таким чином, до здатності воєнного протистояння з кораблями, додається те, що обидва види можуть захищатися від літаків і балістичних ракет середньої дальності. Іспанці та італійці також мають фрегати (6 тис. тон), оснащені радіолокаційною системою Aegis. Британський есмінець типу 45

(9000 тон) також здатний до протиракетної оборони.

Туреччина до 2023 року отримає у власність три російські ракетні батареї С-400, які вважаються найбільш ефективними у світі системами ППО. Протиповітряна система включатиме 9 пускових установок, кожна з яких має 4 ракети далекого радіуса польоту, загалом 36 з 36-ма ракетами, готовими до перезаряджання. Ці російські ракети не інтегровані в систему протиповітряної оборони НАТО. У Румунії буде 7 батарей Patriot, що становлять 28 пускових установок з 162 ракетами. Система Patriot ефективна у протиповітряній обороні і має обмежені можливості щодо балістичних ракет короткого та середнього радіусу дії.

США можуть доставити протиракетну батарею THAAD, що складається з 6 пускових установок і 48 ракет та допоміжних радіолокаційних станцій, у будь-яку точку світу протягом двох днів після прийняття рішення про її розгортання.

Центр ППО продовжуватиме бути літаком-перехоплювачем, що працює з передових авіабаз.

Українська армія в 2023 р.[138]

Українські військові оснащені відповідно до стандарту НАТО.

Однією з найважливіших подій стало формування трьох нових ракетних полків, озброєних українською балістичною ракетою ГРОМ-2, яка може долетіти до Москви з центральної України. Крім того, один ракетний полк також отримав невідомий тип нової української крилатої ракети.

Військово-повітряні сили та флот України отримали менший відсоток фінансування, ніж українська армія. Обидві структури розглядаються росіянами як авіаційні та військово-морські підрозділи.

Ще два нові полки легких ударних гелікоптерів, оснащених новими українськими ракетами, введені до складу бойової частини армії.

Окрім нових гелікоптерів, кожна артилерійська бригада в українській армії тепер має в штаті власний комплекс безпілотних літаючих апаратів. Вони комплектуються безпілотниками змішаного типу - американських і українських моделей. Кожна бригада в процесі воєнних маневрів оснащена новим типом БПЛА, придбаними в США.

Більшість піхотних підрозділів мають сучасні протитанкові ракети (Javelin), придбані в США.

Однак, броньовані та механізовані бригади, в основному складаються з відремонтованих та покращених старих моделей, таких як бойовий танк Т-64БМ, нова броньована бойова машина БМП-64 (на базі Т-64) та БТР-4. Треба зауважити, що всі вони поступаються російським бойовим аналогам.

[138] Автор: Johan Elg

Організація української армії

Українська армія організована як дві основні складові: регулярна армія і Національна гвардія. Остання складається з добровольців та колишніх підрозділів внутрішніх військ, а перша складова містить призовників, резервістів та контрактників.

Національна гвардія розглядається як легка піхотна сила з декількома механізованими підрозділами, тоді як регулярна армія є більш орієнтована на важкі броньовані та бойові частини.

Основна частина сукупних зусиль з модернізації армії полягала в інтеграції командування та управління регулярною армією та Національною гвардією. Отже, всі оперативні підрозділи організовані в межах чотирьох армійських командувань, це - Північ, Південь, Захід і Схід.

Загалом підготовлено і функціонують близько 22 окремих бригад (танкові, механізовані, піхотні).

Останнім часом найпомітнішим стало те, що найкраще обладнані та підготовлені підрозділи регулярної армії та Національної гвардії – це близько десяти бригадних формувань, включаючи бойових інженерів, артилерійські та бойові гелікоптери - були сконцентровані під єдиним новим командуванням армії, шостого корпусу, безпосередньо підпорядкованого командуванню сухопутних військ.

Три нові ракетні полки, обладнані GROM-2, також безпосередньо підпорядковані командуванню сухопутних військ у Києві.

Про авторів

BEREGINI

Ivanka Barzashka є науковим співробітником Центру досліджень науки і безпеки Королівського коледжу в Лондоні, де досліджує, як руйнівні технології впливають на ризик ядерного удару, поєднуючи якісний аналіз, кількісне моделювання та стратегічні основи ведення війни. В даний час вона очолює проект, який фінансується корпорацією Carnegie у Нью-Йорку. Проект присвячений питанням аерокосмічної оборони та ядерних ризиків. Робота зосереджена на США, НАТО та Росії. У рамках проекту, Барзашка керувалася моделюванням серії стратегічних ігор у Королівському коледжі в Лондоні та в Академії оборони Великої Британії у 2017 і 2018 роках.

Раніше Барзашка брала за основу міждисциплінарну оцінку Федерації американських вчених щодо здатності Ірану реалізувати ядерну програму, яка базувалася на використанні центрифуг для отримання збагаченого урану. Її робота була процитована головними джерелами новин, у тому числі Reuters, The Associated Press і The Washington Post. Вона розробила фізичні та аналітичні моделі оцінки продуктивності збагачення урану та вимірювання ядерної затримки, оцінки можливостей ПРО та оцінки технічних варіантів інтеграції ПРО та інших бойових систем.

Барзашка була Макартурівським докторантом в Центрі міжнародної безпеки та співробітництва Стенфордського університету, а також запрошеним гостем Болгарської академії наук. Вона отримала ступінь бакалавра з фізики у Roanoke College і магістра в галузі науки та безпеки (з відзнакою) у Королівському коледжі в Лондоні. Барзашка має освітню підготовку з військових операцій та стратегії Cornell University та бізнес-підприємництва в бізнес-школі Стенфордського університету.

Wyn Bowen (Він Боуен) - професор з питань нерозповсюдження ядерної зброї та міжнародної безпеки і є головою Школи досліджень безпеки Королівського коледжу в Лондоні. Наукові інтереси Боуена зосереджені на ядерній безпеці. Він є автором і співавтором численних статей та декількох книг. Його книги зосереджені на політиці безпеки США (1996), політиці США щодо нерозповсюдження ядерної зброї (2000 рік), ядерній програмі Лівії (2006 р.), глобальному зменшенні загрози зброї масового знищення (2011 р.), тенденціям іранського ядерного розповсюдження (2016 р.) і людському фактору в ядерних боєголовках при перевірці та демонтажу (2018). Боуен в даний час співробітник в AWE William Penney.

Боуен працював інспектором з питань озброєння в Іраку в Спеціальній комісії ООН і в якості консультанта Міжнародного агентства з атомної енергетики з питань розвідки з відкритим кодом та ядерними гарантіями. Він два рази був радником спеціаліста у Комітеті з закордонних справ Палати громад і був членом Консультативного комітету Королівського товариства з наукових аспектів міжнародної безпеки.

Ivan Oelrich є професором з питань військової техніки в школі міжнародних відносин університету Джорджа Вашингтона. Він обіймав керівні посади в Інституті аналізу оборони країни та в Управлінні з оцінювання технологій Конгресу та в Агентстві із захисті та зменшення воєнної загрози. Будучи віце-президентом Федерації американських вчених, він зосередився на питаннях, пов'язаних з ядерними

випробуваннями та мораторієм на тестові випробування, розповсюдженням ядерної зброї та ядерних матеріалів, структурі майбутніх ядерних сил США та визначенням функції збройних сил у період після холодної війни. Його робота включала технічну оцінку ядерної зброї та моделювання ядерних змінних, включаючи явне визначення наслідків першого удару та захисту від цього.

Marion Messmer - аспірант на факультеті досліджень у галузі оборони королівського коледжу Лондона, де вона проводить дослідження, об'єктом яких є роль довіри у взаємовідносинах між Росією та НАТО після завершення Холодної війни. Її проект, зокрема, досліджує питання, чому співробітництво не призвело до довготриваючої довіри. Мессмер також має ступінь магістра філософії Кембриджського університету де вона написала кандидатську дисертацію про конкуренцію інтересів ЄС та Росії у Грузії, а також бакалавра у галузі міжнародних відносин та французької мови коледжу Маунт Холіок.

Johan Elg – майор резерву Збройних сил Королівства Швеція, який розробляв та проводив воєнні ігри для ЗС Королівства Швеція. Він має більш ніж десятилітній досвід проведення воєнних ігор, в основному для закладів вищої освіти. У січні 2018 року Елг отримав ступінь доктора філософії у галузі воєнних досліджень Королівського коледжу Лондону.

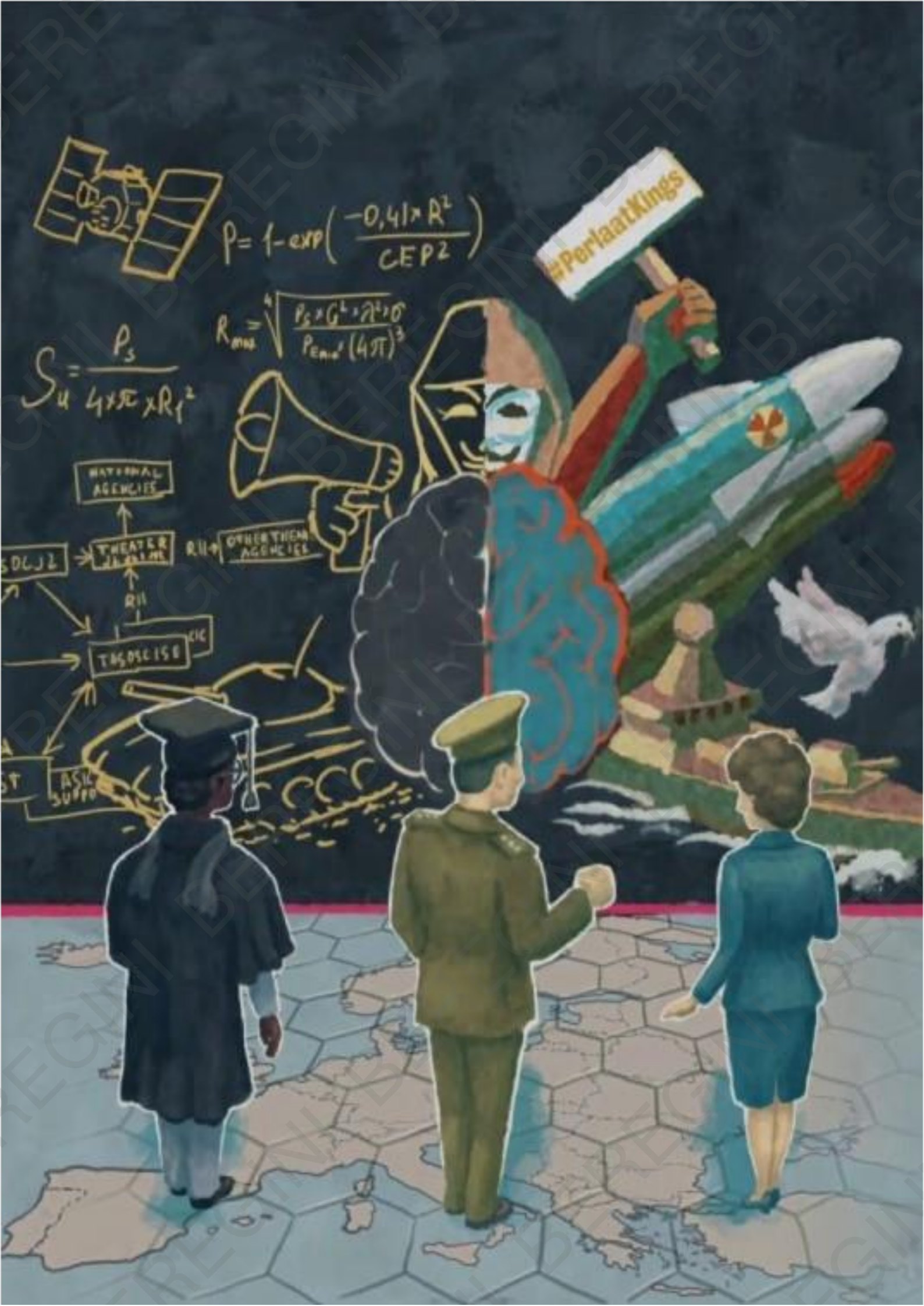
#PerlaatKings
NATIONAL AGENCIES
THEATER
OTHER THEAT AGENCIES
R11
CIC